IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 38 (2034) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, sreda 13. februarja 1952 | Cena 20 lir

„POLITIKA" O OBLETNICI PODPISA MIROVNIH POGODB

ZAKAJ PET LET PO PODPISU POGODB še ni prišlo do normalizacije odnosov

Zaradi sovjetske napadalne politike in pomanjkanja volje za sporazum v Italiji se niso izpolnila pričakovanja ob podpisu mirovnih pogodb - Koncentracijska taborišča v Albaniji

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 12. — Ob peti obletnici podpisa mirovnih pogodb z Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Italijo in Finsko objavlja beograjska «Politika» članek, v katerem poudarja, da bi podpis teh pogodb moral pripeljati ne le do normalizacije odnosov med zmagovalci in premaganci, temveč do normalizacije splošnega položaja v svetu.

Na iniciativo Jugoslavije, pravi «Politika», so se odnosi z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo razvijali tako, da je kazalo na najbolje. Menili smo, pravi «Politika», in o tem smo prepričani še danes, da je mir na Balkanu odvisen v prvi vrsti od mednarodnega razumevanja, od širokega in enakopravnega sodelovanja in od prijateljstva med balkanskimi narodi. Proti vsem svojim interesom pa so te države danes prisiljene voditi protijugoslovansko politiko in kršiti pogodbe o prijateljstvu ter mirovne pogodbe. Zato je Balkan ponovno postal žarišče nemira.

«Politika» nato poudarja, da izvajajo te države po diktatu ZSSR stalen napadalni pritisk na Jugoslavijo, povečujejo svoje vojske na dva do trikrat nad število, ki jim ga dovoljujejo mirovne pogodbe, in s stalnimi obmejnimi provokacijami ogrožajo mir. Vse to najbolje postavlja na laž pisanje sovjetske-ga lista «Novoje vremja», ki ob obletnici podpisa mirovne pogodbe predrzno trdi, da so «Romunija, Bolgarija in Madžarska blestečo primer častnega izpolnevanja obveznosti mirovne pogodbe in da sodločno izvajajo politiko miru in prijateljstva med narodi».

O mirovni pogodbi z Italijo poudarja «Politika», da je Jugoslavija glede nekaterih vprašanj z Italijo vedno zastopala stališče, naj se vsaka vprašanja rešijo na miroljuben način v duhu spoštovanja medsebojnih interesov. «To stališče Jugoslavije — poudarja «Politika» — se je pokazalo tudi ob diskusiji o reviziji mirovne pogodbe z Italijo».

«Naša vlada načelno ne nasprotuje reviziji — poudarja «Politika», — toda zahteva, da se pred tem rešijo vprašanja, ki zanimajo obe državi. To stališče je logično in realno. Mi ne moremo zapirati oči pred nedavno preteklostjo. Bila bi sreča, če bi bilo toliko razumevanja in objektivnosti tudi na oni strani Soče. Vendar dogodki tudi v zvezi s to obletnico podpisa mirovne pogodbe z Italijo, kažejo, da so v Italiji ljudje, ki še niso napravili križa čez preteklost in čez znane aspiracije. ljudje, ki se še vedno ne zavedajo, da se je v sosedni deželi nekaj kvalitativno spremenilo».

«Politika» navaja šovinistične izpade irredentista Rovattija v njegovem nedavnem govoru, ko je zahteval priključitev vse Julijske krajine k Italiji, izjave tržaškega župana Bartolija, da se vprašanje Trsta lahko reši le z vrnitvijo «vseh italijanskih krajev», in končno ugotavlja, da italijanski tisk ni doslej niti z eno samo besedo obsodil teh izpadov, ki so v nasprotju z jasnimi določili mirovne pogodbe.

«Nasprotno, piše «Politika», te izpade še podpihujejo in hrabrijo». Nato poudarja «Politika», da je prav te dni predsednik italijanske republike Einaudi sprejel delegacijo zastopnikov italijanskega združenja Istranov in Dalmatincev katerim je izrazil svoje simpatije. List ugotavlja, da vse to dejansko pomeni solidariziranje uradnih predstavnikov Italije s protijugoslovansko politiko.

Na koncu ugotavlja «Politika», da čas po podpisu mirovne pogodbe ni prinesel onega, kar je svet pričakoval, in da so vzroki za ta položaj izven mirovnih pogodb, in zaključuje: «Vzroke za tak položaj moramo iskati izven pogodb in to v prvi vrsti v mednarodni napetosti in v direktnih kršitvah določil teh pogodb, v napadalni politiki Madžarske, Romunije in Bolgarije z ene strani, ter v nezadostni pripravljenosti, da se iskreno poišče pot, ki vodi k sporazumu o vprašanjih, ki se tičejo italijansko - jugoslovanskih odnosov. Ni dvoma, da je naša država v obeh primerih ravnala popolnoma v duhu mirovnih pogodb in v interesu svetovnega miru».

Poleg dr. Ivana Ribarja, predsednika prezidija Ljudske skupščine FLRJ, bosta v jugoslovanski delegaciji na pogrebu angleškega kralja Jurija tudi generalni polkovnik Peko Dapčević, pomočnik načelnika jugoslovanskega generalštaba in jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Jože Brilej.

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je na svoji seji 9. februarja ratificiral sporazum o voješki pomoči, ki je bil 14. novembra 1951 podpisan med jugoslovansko in ameriško vlado.

Načelnik gospodarskega programa ameriške pomoči Jugoslaviji Richard Allen je priredil nocoj v hotelu Majestic v Beogradu sprejem na čast skupine jugoslovanskih strokovnjakov, ki odhaja na specializacijo v ZDA.

«Mednarodna politika», revija Združenja novinarjev Jugoslavije, poroča danes, da je v Albaniji približno 10 koncentracijskih taborišč, v katerih so brez razlike strpani možje, žene in otroci. Dve taki taborišči sta blizu Berata in blizu Koče, kjer morajo zaporniki dělati deset ur dnevno za košček kruha in fižolovo juho. Zaradi napornega dela in slabe hrane je umrljivost zlasti med otroki zelo velika. V taborišču blizu Koče spi po 600 zapornikov v eni sami baraki. Tisti, za katere ni več prostora v barakah, prebivajo v kolibah iz vejevja. Zaporniki spijo na golih tleh in brez odej.

PROCES O DOGODKIH NAD PORČINJEM

Sovraštvo javnega tožilca je prekipelo do vrhunca

Kot zaključek organizirane kampanje proti italijanskemu partizanskemu gibanju in njegovemu sodelovanju z jugoslovansko NOV je tožilec za večino obtožencev predlagal od 30 do 24 let ječe

LUCCA, 12. — Javni tožilec je v procesu proti 52 garibaldincem danes zaključil s svojo obtožnico. Kljub temu, da je očitno in ob vsaki priliki pokazal vse svoje sovraštvo do obtožencev in da ni nikdar varčeval s srditimi izpadi proti vsakemu, ki je skušal z utemeljitvami dokazati njihovo nedolžnost, ni vendar nihče pričakoval, da bo ob koncu zahteval tako visoke kazni in si hote nakopal tako veliko odgovornost. Odgovornost pred pravico, pred javnostjo in pred zgodovino.

Svojo vlogo je odigral s takšno popolnostjo, kakor je zahtevalo naročilo: poudarjajoč namreč prizanesljivost italijanske pravice in uvidevnost njenih predstavnikov, točno tako kakor včeraj in predvčerajšnjim, s cinično rabljevsko kretnjo, ki rahlja zanko, na kateri bo obešena žrtev.

«Tudi pod to črno togo», je pričel dr. Agostini, preden je prišel na dan s svojimi zahtevami, «tudi pod to črno togo tolče človeško srce.» Vendar mu to še ni bilo dovolj. Brez sramu se je obrnil na porotnike in nadaljeval: «Mislil sem, da bi nam duše ubogih ozonovcev, ako bi mogle posredovati, prišepnile: O sodniki, zadostite pravici, toda bodite milostni. Res je, da nam je bila storjena velika krivica, ampak v nas prevladuje še vedno čut krščanske človečnosti.»

In po takem uvodu je razgalil svoje mehko srce ter upoštevajoč naročilo mrtvih ozonovcev pričel čitati:

«Mario Toffanin (Giacca), Vittorio Juri (Marco), Ostilio Modesti (Franco), Aldo Plaino (Valerio), Giovanni Paoan (Vanni), Mario Fantini (Sasso), Alfio Tambosso (Ultra) in Gino Zocchi (Ninci) so krivi premišljenega umora, izdajstva, plenjenja in ugrabitve ter zahtevam za vsakega po trideset let zapora; Tullio di Gaspero (Osso), Leonida Mazzarolo (Silvestro), Gino Pizzo (Cumine), Urbino Sfiligoj (Bino), Lorenzo Deotto (Lilli), Carlo Maurentis (Pin), Antonio Mondini (Boris) so krivi množičnega umora in ugrabitve. Za prve tri zahtevam po 28 let, za ostale po 27 let ječe.

Naslednji obtoženci pa, ki so krivi množičnega umora samo v pokolu nad Porčinjem in pa plenitve ter ugrabitve, naj bodo kaznovani: Ernesto Canzutto (Lesto) 26 let, Renato Feressano (Titti), Fortunato Pagnotti (Dinamite), Giorgio Sfiligoj (Terzo) in Adriano Cernotta (Ciclone) po 25 let ječe. Felice Angelini (Fuga), Gustavo Bet (Gastone), Livio Bastiani (Bingo), Remigio Russian (Ruota), Marcello Deltorre (Freccia), Rosario Cepile (Centro), Marino Bernardis (Renato), Tarcisio Ensa (Furio), Venuto Mauri (Piero), Alfredo Zupel (Vespa), Silvano Bon (Sino), Olivo Colarich (Tabacco), Gino Persoglia (Lullo), Gino Pelcaro (Pacifico), Albino Longo (Condor), Mario Ottaviani (Vivo), Giorgio Julitta (Jolli), Alessio Cantarutti (Stefano), Luciano Turello (Mirko), Luigi Fabiani (Lolo) in Gino Tami (Paul) pa po 24 let ječe.»

Za Bruna Griona, (Falchetto) je predlagal javni tožilec 17 let ječe, za Giovannija Bracca (Buco), Eda Zupella (Eppel), Sergia Zupella (Longo), Ferruccia Peressina (Ferro), Maria Jalizza (Ivo), Alfreda Caldana (Bomba) 16 let ječe, za Enza Juriča (Ape), ki ga dolži enega samega umora, pa 16 let ječe.

Ob zaključku je javni tožilec predlagal, naj bi se pri vseh obtožencih upoštevale olajševalne okolnosti, v primeru onih, ki so odgovorni za izdajstvo, spregled tretjine in eno leto kazni, pri ostalih spregled dveh tretjin in eno leto kazni. Za obtožence Valeria Stello (Ferruccio), Valeriana Rossettija (Piero) in Itala Zaino (Nullo) je predlagal oprostitev z različnimi formulami.

Tako obtoženci kakor tudi občinstvo so poslušali javnega tožilca molče. Takoj zatem je spregovoril odvetnik Lazzaro Bori, ki se je na kratko zavzel za obtoženega Bernardinija, za katerega je javni tožilec zahteval 24 let zapora. Ob zaključku svojega govora je odvetnik Bori predlagal za svojega varovanca oprostilno razsodbo, nakar je bila razprava prekinjena in se bo nadaljevala jutri dopoldne.

Italija je dobila 4 milijarde dolarjev

RIM, 12. — Iz Washingtona poročajo, da je MSA dodelila Italiji 3,952.000 dolarjev za nakup nekovinskih rud, nekaj tehničnega materiala ter industrijske opreme, pri čemer ne pridejo v poštev orodni stroji. Večina materiala bo za železarske obrate v Piombinu, Cornigliano in Bagnoliju.

Medtem se v Italiji vse bolj razvija predvolilna dejavnost. V uradnih krogih so danes zanikali vesti, da je datum upravnih volitev v južni Italiji že določen, zatrjujejo pa, da v notranjem ministrstvu pripravljajo vse potrebno za volitve. Pospešila se je tudi dejavnost strank.

Italijanski obrambni minister Pacciardi je na vprašanje dopisnika agencije ANSE prikazal sedanje stanje italijanske vojske. Doslej je Italija dala na razpolago generalu Eisenhowerju divizije Mantova, Folgore in Legnano, planinski brigadi Julia in Tridentina in mehanizirano brigado Ariete. Kmalu bo Eisenhowerju na razpolago tudi pehotna divizija Cremona, medtem ko se brigada Ariette reorganizira in se bo spremenila v oklopno divizijo.

Poleg tega ima italijanska vojska še divizije Friuli, Trieste, Granatieri, Avellino in Aosta, planinsko brigado Taurinense in mehanizirano brigado Centauro. Vse te enote še niso popolnoma organizirane. Začela se je organizacija nove pehotne divizije.

Pacciardi je dodal, da se «reorganizacija italijanske vojske razvija po načrtu, čeprav del ameriškega materiala, ki je že bil določen za Italijo, še ni bil izročen». Dodal je, da je bilo določenih 30 milijard lir za organizacijo teritorialne protiletalske obrambe.

Večje število študentovskih združenj je danes poslalo pismo rektorju rimske univerze. V pismu prosijo rektorja, naj «po potrebi tudi s fizično prisotnostjo» varuje nemoteno izvrševanje predavanj in svobodo pouka. Pismo je v zvezi z neofašističnimi demonstracijami proti prof. Calossu.

Poslanska zbornica je danes razpravljala o povišanju najemnin.

WASHINGTON, 12. — Demokratični predstavnik Adomph Sabbath je danes izjavil da mu je predsednik Truman izjavil, da je pripravljen potruditi se, da bo zopet izvoljen za predsednika, če bi to lahko prispevalo k svetovnemu miru. Vendar pa je omenjeni predstavnik izjavil, da je prepričan, da se Truman ni še dokončno odločil o svoji kandidaturi.

Prof. dr. MATIJA MURKO

V Pragi je umrl slovenski učenjak, slavist svetovnega slovesa prof. dr. MATIJA MURKO, raziskovalec slovanske književnosti.

Matija Murko se je rodil na Drsteli pri Ptuju 10. februarja 1861. Nadarjenega in pridnega otroka so poslali študirat v Ptuj in Maribor, kjer je končal srednjo šolo. Na Dunaju je študiral visoko šolo, kjer je pri slavnem slavistu Miklošiču poslušal slavistiko. Po doktoratu je odšel na študentovsko potovanje v Rusijo, kjer je ostal poldrugo leto. Svoje popotne vtise je objavil v 9. letniku «Ljubljanskega Zvona» leta 1889. Služboval je na Dunaju kot predavatelj slovenščine in ruščine na visokih šolah, a leta 1902 je postal univerzitetni profesor v Gradcu. Ob razpadu Avstrije je odšel v Prago, kjer so ustanovili stolico za jugoslovanske jezike na Karlovi univerzi. Predaval je južnoslovanske jezike in literature. S svojimi sodelavci je organiziral pravo evropsko središče slavističnega študija v Pragi.

Pri svojem znanstvenem delu se je poglabljal v ustvarjalnost Južnih Slovanov in Čehov. Napisal je študijo o pomenu reformacije in protireformacije na Slovenskem. V raznih jezikih je pisal o svojih študijskih potovanjih po Bosni, Hercegovini in Crni gori, kjer je s fonogramom snemal narodne pesmi, katerim je posvetil dve večji razpravi. Ostal je zakoreninjen v svoji domovini ter skrbel, da bi njene narodne lepote in posebnosti spoznali tudi drugi slovanski narodi.

Pred kratkim sta izšli v Ljubljani dve knjigi Murkovih spominov. 22. marca lani pa ga je ljubljanska univerza imenovala za svojega častnega doktorja.

Z Murkom izgubljamo Slovenci velikega učenjaka in humanista, ki si je znal pridobiti svetovni sloves in na katerega je slovenski narod upravičeno ponosen.

EDGAR FAURE SE JE IZOGNIL novi krizi francoske vlade

Vlada se je spretno rešila posledic poraza v parlamentu - Vedno manj možnosti, da bi bilo vprašanje evropske vojske že v kratkem rešeno - Še vedno nobene odločitve o Adenauerju

PARIZ, 12. — Vlada Edgarja Faura je danes za las ušla usodi tolikih prejšnjih francoskih vlad, vendar se je spretno rešila iz težav in njen poraz v skupščini je ostal brez hujših posledic.

Ob koncu dopoldanske seje, na kateri so govorili o evropski vojski, je predsednik vlade Faure predlagal, naj se skupščina loti razpravljanja o vladnih finančnih načrtih v soboto popoldne in nadaljuje razpravljanje v nedeljo in ponedeljek. Poudaril je, da je nujno potrebno, da skupščina o teh načrtih glasuje še pred začetkom atlantske konference v Lisboni. Svoji zahtevi je dal poudarek z zatrdilom, da sicer ne bo zvezal s to svojo zahtevo vprašanja zaupnice, da pa si vlada pridržuje sklepe, ki jih bo morala storiti, če skupščina ne bo sprejela njegove zahteve.

Pri glasovanju je skupščina s 324 proti 294 glasovom od 618 glasujočih) zavrnila Faurov predlog, nakar je predsednik z vsemi ministri takoj zapustil dvorano.

Takoj so začele krožiti govorice o odstopu vlade, ki so se pa kasneje izkazale za neresnične. Vladi je pomagal iz zadrege tudi parlament, ki je z drugim glasovanjem praktično razveljavil prvo. Državni podtajnik pri predsedstvu vlade Gaillard je prosil skupščino, naj se premisli in skupščina je našla pot, ki je zadovoljila obe stranki. Z veliko večino 339 proti 222) je zavrnila celotni predlog dnevnega reda, ki ga je izdelal odbor predsednikov poslanskih skupin: s tem je negativni izid prvega glasovanja prizadel predsednika parlamentarnih skupin in ne več vlade. Predsedniki parlamentarnih skupin bodo zdaj morali izdelati nov predlog dnevnega reda skupščine.

Pred tem je skupščina nadaljevala z razpravljanjem o evropski vojski. Poslanci — tudi tisti, ki so pristali na načrt evropske vojske — so izražali resne pomislekе proti oboroženi Nemčije. Med njimi je bil tudi radikalni socialist Heuillard, ki je invalid iz koncentracijskih taborišč in ki je opomnil skupščino, da «umira zaradi poškodb, ki so mu jih prizadejali Nemci».

Socialist Jacquet je zastopal stališče, da ni mogoče ustanoviti evropske vojske, če ne bo prej vzpostavljena evropska politična oblast. Socialist Naegelen je izrazil zaskrbljenost socialistov zaradi «obstoja nemških militarističnih nagonov, nevarnosti menjave tabora, nezadostnih garancij, ki bi jih imela Francija, in težine bremen, ki jih bo morala nositi».

Socialistični prvak Jules Moch, katerega govor so pričakovali z največjim zanimanjem, ker se socialisti doslej niso jasno izrazili o evropski vojski, je zahteval, naj Francija v Lisboni ne sprejme nobene dokončne obveznosti, predvsem pa naj se upre takemu sklepu, ki bi «onemogočil delo komisije OZN za razorožitev». Moch je dejal, da priznanje enakopravnosti Nemčije v Schumanovem načrtu še ne pomeni, da ima Nemčija pravico postati francoska zaveznica na vseh področjih. «Nočemo se odpovedati nekaterim varnostnim ukrepom, ki jih vsebujejo pogoji premirja, niti sprejeti Nemčijo v atlantski pakt», je dejal Moch.

V imenu radikalnih socialistov je Yvon Delbos pristal na načrt evropske vojske, kajti zavrnitev bi pomenila, je dejal, izolacijo Francije. «Ne pristajamo na oboroževanje Nemčije, da bi naredili uslugo ZDA, temveč ker bi nevtralnost ali razorožitev Nemčije ogrožala našo varnost in premaknila našo obrambno črto na Ren».

Medtem je bila po vsej Franciji stavka, ki jo je napovedala kominformistična sindikalna organizacija CGT. Po podatkih, ki so jih dale ostale sindikalne organizacije, splošna stavka ni dosegla popolnega uspeha, marsikje pa se je ponesrečila. Železniški promet je bil skoraj normalen, prav tako tudi cestni promet v Parizu. Bilo je več incidentov, zlasti v bližini avtomobilskih tovarn Renault V Parizu so se spopadli v bližini Sorbonne kominformistični in degolistični študenti. Trije študenti so bili ranjeni.

Socialistična poslanska skupina, ki se je sestala zvečer, je sestavila besedilo resolucije, ki ga bo verjetno predložila narodni skupščini ob koncu diskusije o evropski vojski. Socialisti nameravajo predlagati naj vlada ne sprejme nobenega izvršnega sklepa o nemški oboroževi pred prvim junijem, ko bo komisija OZN za razorožitev predložila svoje prvo poročilo. Resolucija predlaga tudi, naj francoska vlada še enkrat pozove Anglijo, naj se pridruži evropski obrambni skupnosti. Socialisti so dali razumeti, da so pripravljeni na razgovore z ostalimi poslanskimi skupinami, da bi se z njimi sporazumeli o skupnem besedilu resolucije o evropski vojski.

Pa tudi drugod se širi mnenje, da se optimistični upi o podpisu sporazuma za evropsko vojsko še pred konferenco v Lizboni ne bodo izpolnili in da se lahko zadeva zavleče tja do poletja. Predvsem se pogajanja z Nemčijo vlečejo zelo počasi in dvomijo, da bo vprašanje ponovne oborožitve Nemčije mogoče rešiti v kratkem času.

Današnji «New York Times» razpravlja o resolucijah, ki jih je nedavno sprejel zahodnonemški parlament. Če so pogoji, ki jih vsebujejo te resolucije, osnova za pogajanja, jih bo morala zahodna diplomacija prilagoditi potrebam zahodne obrambe, ne da bi pri tem ogrožala interese nemških sosedov ali spodkopala nemško moralo. «Če pa pomenijo te zahteve dokončne pogoje, potem so očitno nesprejemljive», nadaljuje list in pravi, da zahodne velesile niso pripravljene sprejemati ultimata, zlasti pa ne od Nemcev, in da na takih osnovah ne more biti postavljena nobena evropska obrambna skupnost. List izraža upanje, da je prva hipoteza pravilna in meni, da bi bilo koristno, če bi Bonn to vprašanje čimprej razčistil.

Zavezniška visoka komisija v Nemčiji je pripravila poročilo o sedanjem tanju nemško zavezniških pogajanj. V dobro obveščenih zavezniških krogih pravijo, da vsebuje poročilo besedila že doseženih sporazumov, komentar visokih komisarjev in seznam točk, o katerih sporazum še ni bil dosežen. Zdi se, da so visoki komisarji podobno proučili resolucije, ki jih je sprejel bonnski parlament 8. februarja.

Vprašanje, ali bo kancler Adenauer povabljen na trojne razgovore v Londonu, se še ni premaknila iz negotovosti. Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je danes izjavil, da še ni bil sprejet noben sklep, v tem vprašanju. Medtem je Acheson danes zvečer odpotoval v London, kjer bo zastopal predsednika Trumana na pogrebu kralja Jurija. Pojutrišnjem se bo že sestal s Harrimanom, z ameriškim veleposlanikom v Parizu in z visokim komisarjem v Nemčiji Mac Cloyem. Po konferenci z Edenom in Schumanom bo Acheson 19. februarja odpotoval v Lizbono.

Vojaški odbor atlantskega pakta, ki je zasedal v Lizboni, je zaradi pogreba kralja Jurija za teden dni prekinil konferenco. Zdi se, da je v dveh dneh zasedanja opravil precej dela, čeprav ga čaka še najtežja naloga: razdelitev bremen evropske oborožitve. V Nemčiji so danes objavili razloge, s katerimi je podkancler Buechler dokazoval «trem modrim», da so zavezniške zahteve o nemškem prispevku previsoke.

Vedno več žrtev zaradi plazov

CURIH, 12. — Žrtve plazov v devetih dneh snežnih neviht v Evropi od Italije do Skandinavije so narasle na 68. V Švici še dalje sneži v alpskih predelih in prav tako v Nemčiji. V Srednji Švici so se vsuli novi plazovi, kjer so morali več vasi izprazniti.

Švicarski zvezni zavod za proučevanje javlja, da se lahko vsak trenutek utrgajo novi plazovi. Zaradi dviga temperature pa se nevarnost še veča, ker je sneg ponekod visok nad pet metrov.

V Nemčiji skuša na tisoče delavcev z odstranjevanjem snega vzdržati zvezo z gorskimi kraji.

Po vsej Skandinaviji je veter nakopičil velike količine snega. Nemška olimpijska skupina, ki je namenjena v Oslo, je ostala na Svedskem v vlaku, ki čaka, da bo lahko nadaljeval pot.

V alpskih krajih se je temperatura dvignila nad ničlo v višini 1.500 m. Tu se sneg spreminja v dež. V višjih krajih pa močno sneži, kar še veča nevarnost za nove plazove.

V Belgiji so bili letos hujši zametі kakor leta 1944 45. Val vročine je nato stalil sneg in povzročil poplave.

Danes popoldne je plaz, ki se je utrgal z gore Geranspitze v gozdu Leotasch v Avstriji, porušil kmečko hišo in pokopal družino sedem oseb, med katerimi so tudi otroci. Reševalne skupine skušajo izpod ruševin potegniti ponesrečence; ne ve se še, ali je kdo izgubil življenje.

Preteklo noč so se v Avstriji vsuli novi manjši plazovi. V Avstriji so plazovi letos povzročili smrt 28 oseb, 10 pa jih je bilo ranjenih. Najpogostejši so plazovi na Tirolskem in Vorarbergu.

POLITIČNA KRIZA V BELGIJI V ZVEZI S POGREBOM KRALJA JURIJA

V parlamentu je večina obsodila način, kako je bila sestavljena delegacija, ki se bo udeležila pogreba - Komentar angleškega laburističnega lista „Daily Herald" kaže, da bivši kralj Leopold, ki je med vojno sodeloval z okupatorjem, še vedno vpliva na belgijsko politiko

LONDON, 12. — Churchill je danes predsedoval seji ministrskega sveta, na kateri so proučili še zadnja navodila glede kraljevega pogreba. Prav tako so proučili številna vprašanja ustavnega značaja, ki so nastala po smrti kralja. Končno so razpravljali, kdaj naj se nadaljuje razprava o zunanji politiki v spodnji zbornici, ki je bila prekinjena. Ker ni na dnevnem redu seje spodnje zbornice, ki bo v četrtek, nič določenega, bi lahko to razpravo nadaljevali na tej seji. V političnih krogih pa pripomnijo, da bi morala razprava o zunanji politiki potekati v odsotnosti zunanjega ministra Edena, ce bi se ta začela 21. februarja, ker bo Eden od 20. februarja dalje v Lizboni.

Kraljica Elizabeta je nocoj sprejela ministrskega predsednika Churchilla. Ta sprejem spada v okvir, tedenskim sprejemov, na katerih ministrski predsednik poroča o tekočih zadevah.

Medtem je danes v Westminster hall na tisoče oseb počastilo spomin pokojnega kralja. Delegacije posameznih držav že prihajajo v London.

V zvezi z udeležbo ne pogrebu kralja Jurija pa je danes v Belgiji prišlo do krize v vladi. Belgijski parlament je namreč z večino sedmih glasov obsodil sklep vlade in kralja, da bi kralj ne bo osebno udeležil pogreba. V parlamentu je prišlo do zelo ostrih nastopov. V imenu socialistov, katerih stališče je enako stališču liberalcev, je Camille Huysmans ostro kritiziral vlado, ni pa neposredno napadel kralja, ker je to nedopustno, ter je poval ministrskega predsednika Van Houtte, naj znova prouči to vprašanje, ali pa naj odstopi. Van Houtte je odgovoril, da je kraljevi sklep v skladu z običaji in z zahtevami protokola. Po debati so socialisti in liberalci predložili resolucijo z nezaupnico vladi in ta je bila sprejeta z 91 glasovi proti 84. Resolucija se glasi: «Zbornica izraža svoje nezadovoljstvo zaradi sestave belgijske delegacije na pogrebu kralja Jurija VI. in prehaja na dnevni red».

Se prej je socialistična parlamentarna skupina sprejela resolucijo, ki med drugim izjavlja, da je socialistična parlamentarna skupina z obžalovanjem zvedela za način, kako je vlada pripravila belgijsko predstavništvo za pogreb kralja Jurija VI., in da so pojasnila vlade nezadostna. Dalje poudarja resolucija, da je pokojni kralj pokazal moč vojno pogum in dostojanstvo, ter da belgijsko ljudstvo zaradi tega ne bo razumelo, čemu naj ne bi Belgija ljudstvu Velike Britanije in Commonwealtha izkazala čim večje simpatije.

Po glasovanju v parlamentu je Van Houtte izjavil, da nima namena odstopiti, ker da gre za nenadno glasovanje in ker je bil izid tak, ker so bili nekateri poslanci večine odsotni. Dodal je, da glasovanje nima političnega pomena in zato da ni vlada obvezana izvajati posledice. Socialistični voditelj Spaak pa je odločno protestiral proti takemu tolmačenju in je pozval vladnega predsednika, naj poda ostavko.

Po seji parlamenta je Van Houtte sklical člane vlade in jim poročal, o incidentu. Po sestanku je izjavil, da nima ničesar pripomniti.

Londonski laburistični list «Daily Herald» piše danes pod naslovom «Leopold je ukazal belgijskemu kralju, naj se ne udeleži pogreba kralja Jurija», da zmladi kralj Balduin deluje nedvomno pod vplivom očeta, ki je še vedno grenko užaljen, ker so Britanci obsodili njegovo ravnanje, ko je leta 1940 ukazal belgijski vojski, naj položi orožje, in ni hotel iti v London na čelu vlade v izgnanstvu».

V londonskih krogih pa so, kakor je znano, včeraj opravičili odločitev belgijskega kralja s tem, da je v skladu s protokolarnimi običaji, češ da se kralj ne udeleži pogreba v tuji prestolnici, če ni bil še prej povabljen v to državo na uraden obisk.

Vsekakor je značilen članek omenjenega laburističnega lista, ki namiguje, da bivši belgijski kralj, ki je v najtežjih trenutkih izdal belgijsko ljudstvo in je sodeloval z okupatorjem, še vedno vpliva po svojih privržencih na belgijsko politiko.

Nehrujeve izjave o tujih posestvih v Indiji

NOVI DELHI, 12. — Ministrski predsednik in zunanji minister Srj Nehru je v parlamentu omenil tuja posestva v Indiji in izjavil: «Za nas je zelo nevšečno, da na našem ozemlju še vedno obstajajo majhna tuja posestva, ki so vir stalne razdraženosti. Sklenili smo, da bomo še dalje ohranili politično linijo potrpežljivosti, ker vemo, da bodo prej ali slej ta posestva zopet sestavni del Indije. Čemu bi torej povzročili komplikacije, in se prenaglili?»

Glede Kašmirja, je Nehru izjavil, da sedaj to vprašanje proučuje neki mednarodni organizem in da Indija ne bo povzela nobenega vojaškega ukrepa, da zopet dobi to ozemlje; če pa bodo drugi podvzeli vojaške ukrepe, se bo Indija znala protiviti. Zaključil je, da ne misli Indija vsiliti svojih sklepov s silo.

Mosadekovi razgovori s predstavnikom Mednarodne banke

TEHERAN, 12. — Ministrski predsednik Mosadek je danes začel razgovore s predstavnikom Mednarodne banke Gardnerjem. Ameriški poslanik v Iranu pa se je s tem v zvezi razgovarjal z Mosadekom včeraj.

Perzijska vlada je predložila mednarodnemu sodišču v Haagu dokument pod naslovom «Predhodne pripombe: vlada ne priznava pristojnosti tega sodišča». Predsednik sodišča je določil 27. marca rok, do katerega bo britanska vlada lahko pismeno predložila sodišču svoje pripombe k tem ugovorom.

Skozi sito in rešeto

„Tuti mati..."

Tisti trizvezdnični fašist, ki je lani v nekem članku v «Messaggero Veneto» zahteval za Italijo mejo na Bitoraju in Snežniku (na kar smo v našem dnevniku odgovorili z znano parodijo o gotski liniji, kar je vzbudilo takrat od Brennerja do Palerma toliko prahu), je včeraj v istem listu objavil omenjenemu članku enakovreden abortus svojih mozgan pod naslovom «È il veto di Tito?». Najprej hvali De Gasperija, da je odkazal mirovno pogodbo Rusiji zaradi ruskega veta proti sprejemu Italije v OZN in nadaljuje:

«Če je sovjetski veto proti vstopu v OZN bil formalni in kategorični veto, je bil jugoslovanski veto proti uresničenju tristranskega predloga od 20. marca 1948 bistveni veto, ker praktično onemogoča izvajanje predloga treh zapadnih sil in postavlja Italijo na milost in nemilost Titovemu izsiljevanju.»

To pomeni, da zahteva fašist pri «Messaggero Veneto» od De Gasperija, naj tudi Jugoslaviji odpove mirovno pogodbo, kar bi seveda pomenilo: Italija ne samo na Snežniku in Bitoraju, temveč morda tudi v Ljubljani, Splitu itd., da ne govorimo o 125 milijonih dolarjev neplačanih reparacij in drugih obveznostih.

Zares genialno! In ker učeni ljudje pravijo, da genialnost meji z norostjo, bo najbrž veljal za trizvezdničnega fašista tisti tržaški izrek, ki pravi, da niso vsi norci v norišnici pri Sv. Ivanu. Če ne bi bilo tako, bi svetovali videmskemu fašistu, naj našteje vse tiste obveznosti, ki jih Italiji nalaga mirovna pogodba in ki jih Italija ni izpolnila, jih ne izpolnjuje in jih najbrž niti ne namerava izpolnjevati.

Zanimiv pogovor

V nedeljo je izšel na tržaški strani «l'Unità» uvodni članek, za katerega pravijo, da ga je napisal sam Vidali. Zadeva se tiče namena ZVU ki baje namerava raztegniti zakon o «apparentamentu» tudi na cono A za prihodnje volitve. Na koncu članka je namreč zapisano:

«Naj ZVU ne misli, če bo morala končno kloniti pred trmoglavo voljo klerikalcev in uvesti sistem «apparentamenta», da s tem še ne bi bilo rečeno, da bi dobili večino ravno demokristjani in njihovi zavezniki, temveč bi mogli biti tudi mi — da ne bi bili na eleganten način vrženi v vreče — prisiljeni povezati se z drugimi?»

Ti drugi pa seveda v Trstu ne morejo biti drugi razen indipendentistov, na katere Vidali vsak dan kriči, da so «zakamuflirani titovci», in pa odkritih «titovcev»: ostale stranke so namreč vse za «apparentamento».

Od CLN-ovskih in «Gianninih» strank doslej na uvodnik «l'Unità» ni še nihče odgovoril, razen «Messaggero Veneto», ki včeraj pod naslovom «Uno strano quesito» previ, da bi se «na ta način vrnilo zopet na enotno fronto iz maja 1943», in nadaljuje:

«Če je temu tako, si želimo, da bi do podobnega apparentamenta prišlo. To bi bila razjasnitev, ki bi odprla oči vsem dobrim Italijanom in jih avtomatično napotila k tisti italijanski enotnosti, ki bo v resnici zajamčila rešitev italijanskega Trsta iznad vseh volilnih zakonov.»

Naj bo kakor koli resnica je namreč, da se demokristjani in ostali šovinisti danes obupno borijo za «apparentamento» kot edino rešilno bilko, ki bi jim omogočila nadaljnje monopolistično zadrževanje oblasti. To pa se ne bo zgodilo, ker Tržačani Italije nočejo, njihovih agentov pa še manj.

Vsekakor zanimiv pogovor.

Eden se bo razgovarjal z egiptovskim poslanikom

Wafdisti bodo še dalje podpirali vlado - Maher paša o razpustitvi parlamenta - Polemika v časopisju o odgovornosti za dogodke v Kairu

KAIRO, 12. — Danes so objavili ukaz, na podlagi katerega bo ministrski predsednik Maher paša postal poveljnik vojske in zamenjal prejšnjega poveljnika Nosrat pašo, ki je bil minister v vladi Nahas paše. Kakor je znano, je ministrski predsednik tudi minister za vojsko in mornarico.

Ministrski svet se je danes sestal na «zelo važni» seji, še prej pa se je Maher paša sestal s predsednikom poslanske zbornice. Zjutraj se je sestala wafdistična parlamentarna skupina in je po dolgi seji sklenila še dalje podpirati sedanjo vlado. Tozadevna resolucija pravi, da bo ta podpora «še dalje začasna v pričakovanju, da se sedanji položaj razjasni».

Maher paša je danes potrdil, da se bo egiptovski poslanik v Londonu Amr paša, ki potuje na pogreb kralja Jurija, razgovarjal z britanskim zunanjim ministrom Edenom. Z druge strani pa ni hotel nič izjaviti glede morebitne razpustitve parlamenta. «Vedno sem bil mnenja — je dejal — da mora parlament sodelovati z vlado v interesu države, toda če takega sodelovanja ni, se moramo ravnati po ustavi».

V Kairo sta danes prišla z letalom glavni tajnik Arabske lige Azzam paša in glasnik egiptovske delegacije v OZN Mahmud Azmy. Azam paša bo imel jutri razgovor z ministrskim predsednikom in nato ga bo sprejel načelnik kabineta Hafez Afifi paša.

Angleško poveljstvo javlja medtem, da so izpustili drugih 12 častnikov in 28 agentov egiptovske pomožne policije, ki so jih Britanci zajeli pri incidentih 25. januarja. V tisku pa se nadaljuje polemika o odgovornosti za dogodke 26. januarja v Kairu. «Journal d'Egypte» objavlja poročilo ministrskega predsedništva, v katerem izjavlja, da je list «Al Misri» obj

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, sreda 13. februarja
Katarina, Ljuboslava
Sonce vzide ob 7.12, zatone ob 17.28. Dolžina dneva 10.16. Luna vzide ob 20.12, zatone ob 8.03.
Jutri, četrtek 14. februarja
Valentin, Strahomir

Celo furlanščina sredstvo za iredentistične špekulacije

Pred kratkim je bil v Trstu sestanek krajevne furlanske filološke sekcije. Znano je, da so še pred dobrim stoletjem mnogi Tržačani govorili furlanski. Toda sedaj so Tržačani postali res samo Tržačani. Zaradi tega ima krajevna filološka furlanska sekcija le moralen in političen pomen. In res, zadnja seja te sekcije je zavzela popolnoma političen značaj, ker je bil na njej navzoč «onorevole» Tessitori, ki je sedaj tudi podtajnik za vojne pokojnine. Zato je imela ta manifestacija predvsem specifično nalogo, da okrepi zveze med Furlanijo in Trstom in torej tudi zveze med Trstom in Italijo. Tržačani in Furlani pa te manifestacije sploh niso opazili.

Sedaj sta Furlanija in Trst etnično, gospodarsko in tudi politično popolnoma ločena. Tudi pri iskanju zgodovinskih vezi ne smemo pretiravati, ker je v Trstu govoril furlanski del prebivalstva. Sicer nam tudi zgodovina kaže, da je za časa največje moči oglejskega patriarhata, ki je tedaj vseboval razen Furlanije tudi Gorico, del Koroške in Kranjske, bil Trst skupno z Istro od patriarhata, ki ga je od vseh strani obkrožal, popolnoma neodvisen ter je bil podrejen škofu v Gradežu. Vse to se je dogajalo iz upravičenih etničnih, zemljepisnih in gospodarskih razlogov. Tudi ko je bil Trst manjši, je bil pomorsko središče.

Danes je Trst trgovsko mesto, medtem ko je Furlanija pretežno poljedelska dežela. Tudi oni ljudje, ki v Furlaniji ne obdelujejo zemlje, so narejo vezani z mnogimi vezmi. Zato je miselnost furlanskega ljudstva konservativna.

V Trstu je ljudstvo popolnoma drugače duhovno razpoloženo, ker ni one narodnostne strnjenosti, kakršno nahajamo v Furlaniji in ker se ljudstvo ukvarja predvsem s trgovino in industrijo.

Zato morajo sloneti odnosi med Furlanijo in Trstom na različnih načelih od onih, kakršne razgovorja furlanski filološki odsek. To pomeni: da je treba odnose med tema dvema mestoma postaviti na stvarno podlago. Jasno je da teh odnosov ne moremo gledati s stališča želja ali ipolitične konjunkture. Furlanski jezik mora v Trstu pač izumreti; že sama lastnost tega jezika, ki ni bogat z besedami in počasen v temu, se ne more prilagoditi zahtevam dinamičnega ljudstva. Tako se tudi lahko zgodi, da bi se razširilo tržaško narečje v Vidmu in v kakšnem drugem furlanskem mestu, ne pa na deželi. Lagodnost in igrivost tega narečja se ne bi mogla prilagoditi miselnosti furlanskega kmeta.

Zato je pač nujno, da se opustijo med Furlanijo in Trstom odnosi na filološkem torišču. Treba je upoštevati različko v značaju tega prebivalstva in se ji prilagoditi.

Kdor hoče obnoviti v Trstu neko furlanstvo zato, da bi poudarjal s tem njegovo italijanstvo, se s tem le osmeši in hrati osmeši tudi svoj nacionalizem.

Narodnostna, gospodarska in duhovna razlika med dvema deželama pa ne pomeni, da ne sme biti med njima nobenega sklada; nasprotno, vrako skladje je pogojeno po različnem značaju elementov, ki ga sestavljajo. Če bi ne bilo teh razlik, ne bi bilo harmonije, marveč kakofonija.

Harmonijo na tem področju prav lahko dosežemo na dveh postavkah, ki se dopolnjujeta: Furlanija je poljedelska dežela, medtem ko je Trst trgovsko in industrijsko mesto; Trst je poleg tega veliko mesto, Furlanija pa velika dežela z mnogimi kraji turističnega pomena. S tega stališča mi celo pozdravljamo čimbolj poguste in važne stike med obema deželama. To bo v interesu Furlanov in Tržačanov. Če postavimo vprašanje odnosov med Trstom in Furlanijo na tako stvarno osnovo, tedaj se bodo odnosi lahko dobro razvijali, ne da bi pri tem žalili čustva nikogar. Tu ne smemo postavljati vprašanja poturlanjenja Tržačanov, ali potržačevanja Furlanov. Mislimo da ni nujno, da morata oba, kupec in prodajalec, govoriti isto narečje, če hočeta kupiti ali prodati kg sira ali surovega masla.

Pred koncem goriškega geta

Županstvo bo dalo lastnikom hiš v Ul. Ascoli 45 milijonov lir, da bodo skoraj neuporabne hiše podrli in zgradili v Ul. Torriani primerna stanovanja za stanovalce geta

GORICA, 12. — Po daljšem počitku bo goriški grad ponovno zaživel. V četrtek zvečer se bodo v dvorani deželnih stanov znova sestali občinski očetje, da proučijo številna vprašanja, ki so se pojavila v razdobju od zadnjega zasedanja dalje.

Poleg številnih vprašanj, ki jih bodo na četrtkovi seji razpravljali, bo tudi goriški geto, to je Ulica Ascoli.

Goriška zgodovina srednjega veka je dokaj pestra in Goričani so nanjo lahko ponosni. V njej nahajamo vse tiste posebnosti, s katerimi se odlikujejo x xečini vsa sedanja evropska mesta. Gradovi, mestna obzidja, ozke ulice, židovski getj itd.

Tudi v Gorici imamo židovski geto. To je med vrsto starih in nečednih hiš stisnjena Ul. Ascoli v svojem zadnjem delu od sinagoge pa do kraja. Bolj malo ocvirkov je ostalo iz časov židovskega življenja. Zob časa in izumiranje rodov je zapisal k pozabi vse navade in običaje, po katerih je geto bil na glasu. Kljub temu pa se Goričani spominjajo, da je bil geto od ostalega mesta ločen z železnimi vrati, ki so bile postavljene na enem in drugem koncu ulice. V večernih urah so ta vrata spustili in nihče ni imel v to mestno četrt več vstopa. Zarana pa so jih znova dvignili.

Občinski svet bo na prihodnji seji razpravljal tudi o getu. Po dolgih letih čakanja so se vendarle odločili, da bodo to mestno četrt podrli in napravili konec sramoti našega mesta. V Ul. Ascoli niso samo nekatere hiše tik pred propadom. Tudi tiste, ki se zdijo na zunaj kolikor toliko trdne, so naznotraj prave razvaline. Življenje v njih je skrajno nehigienično in ljudje so prisiljeni v njih bivati, ker jim doslej še nihče ni ponudil boljšega stanovanja. Pravijo, da so hiše polne podgan in da celo pri belem dnevu skačejo okoli.

Županstvo namerava sedaj dati židom, ki so lastniki teh hiš, 45 milijonov lir, da bodo podrli vse hiše v Ul. Ascoli od štev. 11 dalje. Ostala bo samo sinagoga, ki je toliko metrov odmaknjena od ceste, da je ne bo treba podreti. Zgradili bodo 18 metrov široko cesto. Na ostalem prostoru pa bodo lahko znova zidali. Zemljišča bodo še vedno ostala židovska last.

Vzporedno s podiranjem geta bodo zidali eno ali dvostanovanjske hiše v Ul. Toriani, kjer je sedaj v gradnji tovarna državnega monopola. Tjakaj bodo namestili vseh 80 družin, ki bivajo v getu. Pravijo da so med stanovalci zbrali že okoli šestdeset podpisov za izselitev. Podpisniki pa se bodo naselili v novih poslopjih, brž ko bodo zgrajena. Za vsak prostor bo znašala stanovalnina po 1000 lir. Tako bodo morali stanovalci plačati za stanovanje s kubinjo, sobo in shrambo 3000 lir. Marsikdo na bo plačal tudi pet ali šest tisoč lir.

Pri vseh teh lepih načrtih ostaja nerešljivo vprašanje: Kam z ljudmi, ki ne bodo zmogli tega bremena, ker je družinski glavar brez dela in ker tudi drugi družinski člani ne prinesejo v družino niti toliko, kolikor je potrebno za življenje?

Ali bo zanje skrbelo županstvo?

Za odgovor ne vemo. V vsakem primeru pa bi moralo županstvo najprej poiskati stanovanja tistim šestim goriškim družinam, ki so že tri leta v slovenskem Alojzijevišču in ki imajo za svojo uporabo okoli deset sob, medtem ko se morajo dijaki stiskati v manjšem številu sob. Čeprav so navedene družine že večkrat same izrazile željo, da bi si stanovanje same plačale, če ga županstvo poskrbi, pa njihovi želji še niso ustregli in se zdi, kot da oblasti nalašč tako ravnajo, samo da preprečujejo plodno udejstvovanje slovenskega Alojzijevišča

Seja pokrajinskega sveta

GORICA, 12. — V soboto 16. februarja ob 15. uri se bo v sejni dvorani Trgovske zbornice sestal pokrajinski svet. Na tej seji bodo svetovalci najprej odobrili zapisnik prejšnje seje, nakar jih bo predsednik odv. Culot seznanil s sklepi, ki jih je sprejel upravni odbor, nadalje bodo razpravljali o dokladi predsedniku pokrajinskega upravnega odbora, potrdilo za leto 1952 upravnega odbora; o izboljšanju ekonomskih pogojev upokojencem pokrajinske uprave od 1. julija 1950 dalje ter popravek sklepa od dne 5. junija 1951 štev. 6017.51.799; o poročnih posojilih, izterjevanju katerih se pokrajinska uprava namerava odreči; o omejitvi izdatkov za leto 1952 z mestno hranilnico. Proučili bodo tudi zaključni račun za leto 1950 in sklepali o dodelitvi prispevka Pokrajinskemu inšpektoratu za poljedelstvo za eksperimente proti toči ter proučili prošnjo odbora za prispevek za operno sezono.

Vodnjak v St. Petru Slovenov.

Učeja prava Pepelka za italijanske pokrajinske oblasti

Že več mesecev je vas zaradi snega brez avtobusne zveze - Nekega bolnika so nesli na plečih 16 km daleč

Nedolgo od tega smo pisali o snegu, ki je zapadel več cest v Beneški Sloveniji ter onemogočil po njih vsak promet. Pisali smo tudi o dveh mladoporočenih, ki sta morala začeti svoje poročno potovanje peš, ker ni mogel priti avto, ki bi ju potegnil v Videm, do njune vasi. Takrat smo tudi dejali, da sta mladi mož in žena lahko to storila, ker sta v cvetu svojih let in moči, da pa tega ne bi mogel storiti bolnik. Kar smo pričakovali, se je v teh dneh žal zgodilo. Te dni so morali težko bolnega človeka nesti iz Učeje do Tera na ramah. To se pač lahko dogaja le pri nas.

Pokrajinsko cesto bi vendarle lahko odprli za promet bodisi ker je kraj pomemben za turistični razvoj bodisi zato, ker je Učeja ob meji in so tam tudi financarji in karabinjerji.

Položaj Učeje je naslednji: Tod je padlo nad dva metra snega, ki je vse pokopal pod seboj. Avtobus, ki je vezal to vas skozi gornjo Tersko dolino s Tarčentom, že dva meseca ne vozi, ker je cesta neprehodna. Na redno vzpostavitev prometa bomo morali čakati še dva meseca, to je do aprila. Tako je treba bolnike zdraviti na kraju samem, kakor ljudje bolje vedo in znajo. Če je kdo potreben resnejše zdravniške pomoči, ga je treba nesti kakih 16 km na plečih po snegu do kraja, kamor lahko pride kak avtomobil, da bolnika prepelje dalje v bolnico. Vas seveda ni popolnoma izolirana, ker se možje in žene pomikajo zjutraj s koši v vrstah in gredo iskat najnujnejših potrebščin tja, kjer jih lahko dobijo. Vračajo se zvečer istega dne, če morejo, ali pa šele naslednji večer.

Povedati moramo, da v tej vasi še ni električne luči, čeprav so ljudje upali, da jo bodo zgradili, ker so tu tudi financarji. Vode gotovo ne bi manjkalo da bi lahko delovala mala električna centrala, ker ima potok Učeja zlasti po pritoku Belega potoka mnogo vode.

Ta vas živi ločena in v preveč bednem položaju, da ne bi to končno pritegnilo pozornosti oblasti na to revno stanje. Prav zato ne razumemo, zakaj se te oblasti še niso zganile.

pridemo do Standreža, pa že začne avtobus poskakovati, kakor razposajen paglavec, vsakih deset metrov. Tu so namreč pred časom popravili vodovod in skopali kanale ob strani ceste in tudi čez cesto. Te so potem zasuli in jih «pozabili» ponovno asfaltirati, zato se cestni tlak tu vdira. V Standrežu pa so prenehali s popravljanjem poti, tako da je polovica ceste asfaltirana, druga polovica pa še čaka. No pa smo prispeli do konca Standreža, tam kjer se neha asfaltirana pot in se začenja posebna cesta, ki je sestavljena iz več ali manj globokih jam. Tu pa se prične za avtobus pravi divji ples. Goriška občina, ki ima to cesto v svoji upravi, prav nič ne skrbi, da bi jo popravila in tako se grmadijo jame, v njih se nabira voda, ki spodjeda cestni tlak in veča te jame v «veselje in zadoščenje» vseh voznikov, ki morajo po tej cesti.

Omenili smo, da goriška občina ne skrbi za to cesto, toda bili smo v zmoti. Že proti Sovodnjam je cesta kar na debelo zasuta z gramozom za kakih stopetdeset metrov; toda zmanjkalo je gramoza in delo ne gre več naprej. Tu pa je cesta v tako slabem stanju, da kaže gola rebra... oziroma kamenje, ki je služilo kot prvi tlak. Na cesti boste videli delavce goriške občine... toda ne popravljajo ceste, saj jame že tako uspevajo brez njih. Ti delavci vestno in marljivo čistijo cestne kanale in pridno pulijo travo, ki je zrastla v njih. Tako je, da v stranskih kanalih vlada lepa čistoča in red, v sredini ceste pa te vse spominja na površino lune z njenimi večjimi ali manjšimi žreli.

Taka je skrb za ceste, ki jo ima goriška občina, in je «sokraj enaka» skrbi, s katero pobira davke od davčoplačevalcev. Kdaj pa bo konec tega stanja? Ali ni sramota, da je ta cesta, ki služi precej velikemu prometu, tako zanemarjena? Avtobusno podjetje pa se seveda za to ne briga in ne protestira pri oblasteh, v tem primeru pri Železniškemu krožku v Vidmu. Podjetje je samo povišalo ceno na avtobusu in dalo na progo staro škatlo, kateri ne bo škoda, če bo, kot je že, obtičala na cesti. Ljudje pa, ki se poslužujejo te avtobusne zveze, protestirajo, ker plačujejo po pet lir na kilometer, dočim vožnja na drugih progah stane samo štiri in pol in ker nočejo, da bi namesto vožnje bili deležni pravega plesa sv. Valentina.

Čedad-tržišče Beneške Slovenije preživlja resno gospodarsko krizo

Lani je vladalo na trgih in sejmih veliko mrtvilo. Kako rozni trgovci odirajo revne beneške kmete

Naše mestece je središče vzhodne Beneške Slovenije, kamor težijo razne slovenske občine zlasti iz Nadiške doline in doline Idrijce, ki je do leta 1918 delila italijansko ozemlje od avstrijskega. Sedaj deli ta reka Italijo od Jugoslavije, in sicer od njenega izvira do nekaj kilometrov pred Prapotnim.

V začetku doline Rbeča in Košice leži Sv. Lenart. Občina Srednje leži v dolini Rbeča, občina Grmek v doline Košice, na koncu te doline na pobočjih Kolovrata pa je mala občina Dreka. V dolini Aborne je sovodenjska občina, ki vsebuje razne vasi na pobočju Matajurja. Občina Podbonesec leži na dnu Nadiške doline in skozi njo vodi cesta čez prelaz Stupico in v Jugoslavijo. V začetku Nadiške doline leži St. Peter Slovenov, ki je središče občin slovenskega jezika. Poleg teh krajev v vzhodni Benečiji težijo na Čedad tudi občine Torjan, Fojda in Ahten. Najbližja od teh občin je Torjan, ki je oddaljena le kakih 8. kilometrov od Cedada. Ahten, ki mnogo bolj proti zapadu, ne teži več tako močno na Čedad, ker stane prevoz pridelkov v Čedad preveč. Zato se v Čedadu stekajo na trg pridelki omenjenih devetih občin. Naši kmetje nosijo na čedadski trg predvsem krompir, fižol, zelenjavo in surovo maslo. Poleg tega prinašajo tudi sadje, perutnino, živino in les. V Čedadu so razni trgi za različne vrste proizvodov, in sicer: trg za zelenjavo, za perutnino in jajca ter za živino in les. Trg za zelenjavo in les deluje po trikrat na teden, in sicer ob torkih, četrtkih in sobotah, trg za živino in perutnino pa samo ob sobotah.

Ob tržnih dnevih prihajajo v Čedad mnogi trgovci iz Vidma, Gorice in Trsta. Ti trgovci kupujejo neposredno od kmetov njihove pridelke po takih cenah, kakor se jim pač ljubi, ker so med seboj več ali manj povezani in prisilijo naše ljudi, da se morajo podrejati njihovi volji. Če tega ne store, morajo kmetje nesti svoje pridelke nazaj domov ali pa jih pustiti v kakšnem skladišču ter čakati druge kupčije v naslednjih tržnih dneh. Kolikokrat morajo naši ljudje iti v Cedad zelo slabe volje, če hočejo prodati svoje pridelke zaradi nizke cene in zaradi obilne izbire. Mnogokrat se trgovci posmehujejo našim pridelkom, le da bi nas prepričali, da bi jim jih prodali po nižji ceni. Pri tem jim ni prav nič mar za našo bedo, nasprotno, celo okoriščajo se z njo, ker poznajo značaj našega ljudstva, ki dela z vsem srcem ter se zadovolji z malim. Trgovci vedo, da kmetje prinašajo v Čedad pridelke, da dobe nekaj denarja predvsem za plačilo davkov; potem pa za to, da si nakupijo nujno potrebna oblačila in obutev. Čedad je imel vsako leto mnogo prometa, ki je oživel do najvišje mere jeseni, ko ljudje pospravljajo pridelke. Takrat prihajajo na trg ljudje iz omenjenih občin vzhodne Benečije. Posebno mnogo jih prihaja v četrtkih in sobotah z avtobusi, vozovi in tudi peš s tovori na plečih mnogo kilometrov daleč, le da prihranijo nekaj lir, ki bi jih izdali za prevoz.

Zadnje leto pa je bila zaradi dežja le slaba letina. Pridelek je bil slab, ni bil niti popolnoma zrel in trgi so bili skoraj prazni. Samo na sejem sv. Martina je Čedad zopet oživel zaradi konca letine in zaradi slovesa tega sejma, na katerega prihaja vedno mnogo ljudi kupovat in prodajat. Po sv. Martinu pa je bilo na trgih vedno manj ljudi, ker je primanjkovalo pridelkov. Kasneje je slabo vreme še bolj oviralo čedadska tržišča. Samo zadnja dva tedna v letu je tržišče z zelenjavo in perutnino nekoliko zaživelo ob lepih dnevih, toda trgovina ni dosegla ravni prejšnjih let. Prav žalostno je pogledati na živinski trg, ki je še vedno zaprt zaradi slinavke. Najhuje pa je Čedad prizadela nova meja z Jugoslavijo. Pred vojno je bil Čedad trgovsko središče za vso gornjo Soško dolino. Čedadski trgovci še vedno upajo, da se bodo pogoji za obmejno izmenjavo izboljšali in da bo končno prišlo do bratstva, ki je pogoj za izboljšanje vsega našega gospodarskega življenja.

Nov primer zastrupitve s plinom

GORICA, 12. — Bolničarji Zelenega križa so morali nocoj zopet na noge zaradi novega primera zastrupitve s plinom. V bolnico k Rdeči hiši so pripeljali 44-letnega Bruschinija Emila iz Ul. Duca d'Aosta 109, ki je slabo zaprl plinsko cev in se ponoči prebudil, ko je bil zaradi zastrupitve skoraj onemogel. Zdravniki se še niso izjavili o njegovem stanju, ki je baje precej resno.

Kakor aprilsko vreme

«Na podlagi pogajanj je treba priznati nenadomestljivo goriško gospodarsko vlogo z gospodarstvom vzhodne pokrajine, in samo z odstranitvijo tolikih zaprek — od količkov do ostalega, ki že preveč let onemogočajo uresničenje življenjskega kroženja, ki je pogojeno v naravnih in torej neuničljivih zakonih, bo res mogoče pomagati ljudstvu, ki živi tostran in onstran meje; in če je ločeno s številnimi prepadi, je vsaj nekatere mogoče premostiti z gospodarskimi ukrepi.

(*«Giornale di Trieste»*, 6. februarja)

«...ko je onstran te krivične meje ostalo še vedno toliko dragocene zemlje naše države in ko Jugoslavija ne plačuje teh neupravičenih pridobitev, namreč zahteva tc novo, kot se dogaja v coni B...

(*«Giornale di Trieste»*, 7. februarja)

V dveh dneh dvoje različnih gledanj. Prvič je «Giornale» o novih razmerah, ki so zavladale z delovanjem diplomatske razmejitvene komisije, napisal še dokaj sprejemljiv, spravljiv in umirjen članek, že naslednji dan pa je zašel v kronični histerizem, katerega se očividno ne more otresti.

Ali pa so jo zaradi svojega prvega pisanja dobili po nosu in se so naslednji dan oddolžili svojim gospodarjem z bolj «linijskim pisanjem»?

O „prijetni" vožnji in še kaj

GORICA, 12. — Robije, Sovodnje in Gabrije so zvezane z Gorico z redno železniško progo ali z bolj praktično avtobusno progo, ki vozi šestkrat dnevno do Travnika. Ne nameravamo pa v tem članku razpravljati o zvezi sami, ampak o cesti, po kateri sopiha stara škatla avtobusnega podjetja Ribi.

Avtobus zapusti Travnik in po lepem Korzu pohiti proti Standrežu. Do začetka vasi je cesta dobra, ker je asfaltirana in gladka in avtobus dobi le redke tresljaje. Toda preden

KINO

VERDI. 16.30: «Upornški Mongolec», V. Bruce in E. Loo.
VITTORIA. 17: «Nemirna dekleta», M. Parry.
CENTRALE. 17: «Hči šerifa», A. Baxter.
MODERNO. 17: «Ženske in pustolovci», W. Elliot.

Pisma uredništvu

Glas Benečanov o žganjekuhi

Z veseljem smo beneški Slovenci brali v «Primorskem dnevniku» predlog in prošnjo viničarja iz Steverjana, da bi vlada ukinila prepoved žganjekuhe na Goriškem.

To me sili, da tudi jaz kaj napišem, saj sem sin beneške slovenske zemlje in vsi beneški kmetje trpimo in protestiramo proti krivičnemu ravnanju finančnih oblasti z našim revnim prebivalstvom. Glede žganjekuhe je med Steverjanskimi in benečanskimi kmeti velika razlika. Steverjanci imajo prav, da protestirajo proti taki krivici. Toda če oni protestirajo desetkrat, moramo mi beneški kmetje protestirati stokrat. Steverjanski kmetje imajo mnogo boljši svet od beneških kmetov; drugič, Steverjanci lahko prodajajo svoje tropine, akoravno po prenizki ceni, Komaju v Gorico, medtem ko v Beneški Sloveniji ni niti ene destilerije in morajo beneški kmetje metati svoje tropine na gnoj.

Še večjo škodo pa trpijo naši kmetje v onih letih, ko sadje dobro obrodi in ga ne morejo prodati. Tako se zgodi, da gnije sadje na drevju, pa naj je dobro ali slabo. Iz tega sadja bi pa lahko kuhali dobro žganje za domačo rabo in za prodajo. Beneški kmetje rabijo žganje tudi za bolezni, ker nimajo denarja za nakup zdravil. V starih časih so pri nas dejali, da ni pravi hišni gospodar tisti, ki nima skritega žganja za svojo družino, če se je loti kakšna bolezen. Naši ljudje imajo večkrat zaupanja v žganje kot v vsako drugo zdravilo. Potrebujejo ga, ko pridejo domov potni in mučeni od težkih bremen ki jih nosijo po strminah. Ljudje pravijo, da jim žganje prežene pot in da se potem ne prehladijo. Poleg tega pravijo: «To nam pomaže naše žilice, to je naša in božja kapljica». Nekateri kmetje so bolj pogumni in se jim zdi škoda metati tropine v gnoj. Ce poskusijo kuhati žganje in če jih najdejo pri tem delu finančni stražniki, jim poberejo kotel ter jih spravijo obvse premoženje. Finančni stražniki so spravili že na stotine beneških družin na beraško palico. Skoraj vsak mesec sodijo v čedadski sodni palači naše revne ljudi. Takšna je pač «dobra in prijateljska» pomoč, ki jo nudi italijanska vlada našemu revnemu beneškemu prebivalstvu.

To pismo sem pisal vpričo velikega števila beneških kmetov in rekli so mi, naj o tej krivici pišem «Primorskemu dnevniku» z velikimi črkami, da jo bo lahko prečital tudi De Gasperi, saj ima velike naočnike.

Kmet in Beneške Slovenije

IZ SODNIH DVORAN

Pri čitanju obsodbe se je onesvestil

Da bi se rešil konkurza, je trgovec ponaredil 89 menic za 1.265.000 lir

GORICA, 12. — Na prvi razpravi na kazenskem sodišču sta danes prišla na vrsto 38-letni trgovec Fontana Ariodante iz Ločnika in njegova 44-letna žena Zamparoni Ana. Oba sta bila obtožena, da nista med poslovanjem svoje manufakturne trgovine, za katero je goriško sodišče oktobra 1950 proglasilo konkurz, vodila obveznega knjigovodstva. Poleg tega pa je Fontani obtožnica očitala, da je oktobra 1950 leta izdal na svoje ime 89 menic s ponarejenim podpisom svojih odjemalcev, ki je vse vnovčil na «Banki del Friuli» za skupno vsoto 1.265.000 lir.

Fontana, ki so ga zaradi omenjene obtožbe aretirali že preteklega januarja, je skušal svojo manufakturno trgovino rešiti konkurza s sleparstvom. Mnogo je prodajal blaga na obroke in se ravno pri taki kupčiji domislil, kako se lahko reši poloma. Nabavil si je menice, jih izpolnil na svoje ime in jih podpisal s ponarejenim podpisom svojih odjemalcev. Na banki mu pri vnovčenju menic niso delali težkoč, ker so ga poznali kot trgovca, ki prodaja mnogo tudi na up in je bilo pri njem že v navadi, da je pogostoma sprejemal v plačilo menice, ki so zapadle po treh in štirih mesecih. Ko pa je banka nekaj dni preden so menice zapadle, obvestila podpisnike in jih vabila, naj pravočasno poravnajo svojo obvezo, so ti ljudje mislili, da gre gotovo za pomoto, vrnili pačilno pozivnico in povedali, da nimajo nobenega dolga. Ko je banka prejela podobne odgovore na vse pozivnice, ki jih je razposlala podpisnikom menic, ki jih je Fontana pri njej vnovčil, je takoj ugotovila, da gre za sleparstvo in Fontano prijavila policiji.

Čeprav so vsi podpisniki pri zaslišavanju in že prej na banki izjavili, da niso Fontani podpisali nobene menice in je tudi policija s primerjavo podpisov posameznikov ugotovila, da je podpis na menici ponarejen, je vendar Fontana vztrajal pri trditvi, da so vsi podpisniki dejansko njegovi dolžniki, ki bi se radi umaknili plačilni obveznosti. Kljub njegovemu zanikanju, da bi sam podpisal menice, pa so Fontano prijavili sodnim oblastem.

Tudi na sodišču je Fontana izjavil, da so vnovčene menice bile prave menice, ki so mu jih dali njegovi odjemalci, ki so pri njem kupili blago na obroke. Toda vrsta tridesetih prič, oziroma namišljenih podpisnikov ponarejenih menic, je njegovo izjavo sogiasno pobila. Zato so Fontano upoštevajoč, da je bil že trinajstkrat kaznovan, obsodili na 2 leti in 3 mesece zapora.

Ko je predsednik sodišča dr. Suich prečital obsodbo, se je Fontana onesvestil in padel z zatožne klopi. Orožniki so ga morali precej močiti, preden je prišel k sebi. Čim je odprl oči, pa je glasno zajokal. Njegovo ženo so obsodili na 6 mesecev zapora pogojno in brez vpisa v kazenski list.

O zavednosti učiteljskih moči

GORICA, 12. — Ni dovolj, da nam šovinisti iz ne italijanske oblasti in prav tako šovinistično italijansko časopisje v naši pokrajini od vsaki priliki meče polena pod noge, da bi onesposobili našo borbo za narodne pravice in predvsem borbo za slovensko šolo. Da je mera polna in da je naša borba bolj otežkočena, se jim zavestno ali podzavestno priključijo tudi sami slovenski ljudje s svojim ravnanjem. Tako smo izvedeli, da je bila v slovensko plešivško šolo poslana neka slovenska učiteljica. Ne vemo točno, ali je dobila od šolskih oblasti že tudi dekret o namestitvi, dejstvo je, da je bila tjakaj dodeljena. Iz nam neznanega vzroka pa je službeno mesto zapustila in odšla v Trst, kjer so ji tržaške šolske oblasti preskrbele službeno mesto na Tržaškem ozemlju.

Prvič moramo ugotoviti, da je omenjena učiteljica dobila na Tržaškem ozemlju službo pred marsikaterim učiteljem ali učiteljico, ki je doma v Trstu in ki je na lestvici veliko pred njo.

Drugič pa moramo iz čisto našega lokalnega gledišča obsoditi tako ravnanje kot tod premajhne narodne zavednosti. Poznamo ljudi, ki bi bili pripravljeni sprejeti veliko slabša službena mesta, samo da bi lahko na njih razvijali svoje izobraževalno delo med slovenskim narodom. Ne bilo bi jim žal, če bi žrtvovali delec svojega ugodja v korist našemu ogroženemu ljudstvu v zamejstvu.

Lahko si mislite, kaj bi bilo z našo šolo na Goriškem, če bi vsi učitelji in učiteljice s tako brezbrižnostjo gledali na ob toj slovenske šole. Slovensko ljudstvo si želi takih učiteljev, ki bodo z njim pripravljeni deliti vse gorje in neprilike in se z njim veseliti ob njegovih uspehih. Odklanja pa take, ki iz kdove kakšnih razlogov, morda celo po protekciji, iščejo ugodja na tržaških šolah.

Nič čudnega, če imamo dandanes na Goriškem in seveda tudi na Tržaškem take šolske razmere, kot jih imamo in ki jih vsi prav dobro poznamo.

V marsičem se moramo za vse to zahvaliti pomanjkanju zavednosti slovenskih učiteljskih moči!

Nestrpnost mlade žene in ljubosumnost moža

Po treh letih zakona sta se naveličala zakonskega življenja

Sedemindvajsetletni električar Dameo Stefan, doma iz S. Martino pri Messini, ki že več let biva v Tržiču in je tam zaposlen v ladjedelnici, je zelo mlad stopil v zakonski stan. Vzel si je seveda tudi zelo mlado ženo Lo Faro Rosario, ki je sedaj po treh letih poroke stara komaj 20 let. Kmalu po poroki se jima je rodil sinček, ki je sedaj star že skoraj tri leta. Mladi par si je v Tržiču najel stanovanje in preživel prvi dve leti v popolni slogi. Lanskega leta, ko ji je sinček že malo dorastel, pa se je mlada žena začela zavedati, da je stara komaj dvajset let in da je pravzaprav v najlepši dobi življenja ter da je taka leta škoda zapraviti med kozicami. Zato je z eno ali drugo pretvezo začela uhajati zdoma, zahajati na plese in v družbo veselih in razposajenih fantov. Njeno obnašanje je zelo prizadelo moža, ki si je iz obupa od časa do časa privoščil kozarec vina v bližnji gostilni. Ko se je vračal domov pod vplivom pijače, pa je ženi očital nezvestobo in jo včasih na ta račun tudi opsoval. Zato ga je žena zasovražila in ga v svoji nestrpnosti prijavila orožnikom. Obdolžila ga je, da z njo stalno grdo ravna, da ne skrbi za vzdrževanje družine in da ji je nekega večera, ko se je vrnil vinjen domov, grozil s sekiro. Orožniki so njeno prijavo odposlali sodnim oblastem.

Dameo je danes pred sodniki na kazenskem sodišču povedal, kako se mu je žena izneverila in ji je on samo očital njeno obnašanje. Zato so ga oprostili obtožbe grdega ravnanja zaradi pomanjkanja dokazov, zaradi pijančevanja pa so ga obsodili na 5.000 lir globe in odredili zaplembo sekire.

Obvestilo kmetovalcem

GORICA, 12. — Pokrajinski kmečki konzorcij opozarja vse kmetovalce, da so danes pri pidružnicah v Gorici, Gradiški, Romansu, Pierisu in Tržiču pričeli izplačevati seme sončnic in pšenico, ki so jo kmetovalci prostovoljno oddali v letu 1951.

Obvestilo obrtnikom

GORICA, 12. — Pokrajinska zveza obrtnikov opozarja vse svoje člane, da so dolžni do 29. februarja predložiti Registrskemu uradu prijavo kosmatih dohodkov, ki so jih imeli lansko leto, na podlagi katerih bo Registrski urad določil plačilo dohodninskega davka za leto 1952. V prijavi morajo navesti vrsto obrti, s katero se ukvarjajo, ter njen sedež.

Podaljšanje veljavnosti voznih dovoljenj

GORICA, 11. - Finančno ministrstvo je s telegrafsko poslanico z dne 29. januarja t. l. določilo, da je veljavnost voznih ploščic za avtomobile, ki so zapadle 31. decembra 1951, podaljšana do 31. marca t. l. od kolkovanja pa do 10. marca.

Vozni red vlakov na goriškem kolodvoru

PRIHODI

Iz Trsta: 5.39, 6.34, 7.57, 8.27, 10.49, 13.49, 17.21, 19.04, 20.18, 22.54.

Iz Vidma: 4.18, 6.18, 7.23, 19.46, 21.31, 23.37.

ODHODI

Proti Trstu: 6.20, 7.25, 8.44, 9.57, 13.53, 15.56, 17.24, 18.05, 19.48, 21.33, 23.39.

Proti Vidmu: 5.07 (brzovlak za Milan), 5.42, 6.36, 7.59, 8.28, 10.51, 13.52, 17.25, 19.09, 20.20, 22.57.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

KDAJ BODO USLIŠALI zahteve slovenskega prebivalstva po slovenskih otroških vrtcih v Ul. Donadoni in v Ul. sv. Frančiška?

Skupina staršev nam je poslala dopis, ki ga v celoti objavljamo:

«Minilo je leto 1951 in pišemo že februar leta 1952, toda toliko pričakovanega slovenskega otroškega vrtca v Ul. Donadoni še vedno nimamo.

Čeprav za ta vrtec prosimo že štiri leta in smo v tem času naslovili na merodajne oblasti nič koliko prošenj, da ne govorimo o delegacijah staršev, ki so bile sprejete ali pa oddale prošnje in proteste organom na ZVU, ki za to stvar odgovarjajo, se do danes ni v tem pogledu še ničesar ukrenilo.

Zato mislimo, da je prav in potrebno, da spregovorimo javno o tej zadevi in pozovemo vse odgovorne činitelje, posebno pa še gospoda Ingallsa, šefa urada za socialno skrbstvo pri ZVU, da končno rešijo vprašanje otvoritve slovenskega otroškega vrtca v Ul. Donadoni, ki je našim otrokom tako potreben. Prepričani smo, da bodo ti gospodje razumeli našo nestrpnost in po štirletnem čakanju končno vrtec le odprli».

SKUPINA STARŠEV
IZ OKOLISA UL. DONADONI

* * *

O slovenskem otroškem vrtcu v Ul. Donadoni je naš dnevnik že večkrat pisal in tudi pred kratkim. Vseeno smo prisiljeni, da zaradi neupoštevanja potreb prizadetega slovenskega prebivalstva in v zvezi z gornjim dopisom še enkrat pregledamo napore staršev, ki se že štiri leta trudijo, da bi svojim otrokom zagotovili skrbno nadzorstvo v onih urah dneva, ko sami iz raznih vzrokov tega ne zmorejo.

Predvsem moramo ugotoviti, da je v šolskem poslopju v Ul. Donadoni že italijanski otroški vrtec, medtem ko v bližnji okolici delujeta še dva italijanska vrtca. Slovenski starši svojih otrok prav gotovo ne morejo poslati v italijanske vrtce, kajti praksa iz preteklih dobe pa tudi iz sedanje, nam dokazuje, da so bili italijanski vrtci za slovenske otroke le sredstvo za raznarodovanje, ki so se ga italijanski vzgojitelji z veseljem posluževali. Že samo iz tega razloga je razumljiva želja staršev, da bi svoje otroke poslali v slovenski otroški vrtec.

*Pri tem pa moramo gledati tudi na socialni položaj staršev slovenskih otrok. Večina staršev, ki bi poslali svoje otroke v omenjeni vrtec, so po poklicu delavci in mali obrtniki, med njimi je tudi precej brezposelnih. V nekaterih primerih sta oba roditelja zaposlena, v drugih pa morajo matere nositi kosilo svojim možem v razne tovarne v okolici mesta. V vseh teh primerih so otroci prepuščeni samim sebi ali pa dobrim ljudem, ki v tem času zanje skrbijo. Da so ravno slovenski starši v tem predelu mesta res socialno šibki, dokazuje tudi dejstvo, da prejema v slovenski osnovni šoli v Ul. Donadoni rejekcijo 33 odst. otrok, v italijanski osnovni šoli v istem

NAZADOVANJE MOSKOVSKIH SATELITSKIH PARTIJ V ZADNJIH DVEH LETIH

Padec števila kominformističnih poslancev v parlamentih, pokrajinskih in občinskih svetih

Imperialistična politika Moskve prinaša velikansko škodo naprednemu gibanju in borbi delavskega razreda v svetu. Množice izgubljajo zaupanje ne samo v Sovjetsko zvezo, temveč tudi v njej podložne partije. V kominformizmu se pojavljajo znaki slabljenja. Za to nazadovanje sta značilni posebno zadnji dve leti. Najbolj jasno govore številke:

Pri parlamentarnih volitvah v Belgiji je komunistična partija leta 1950 padla od 18 mandatov na 8. V Holandiji od 57 na 27, na Švedskem od 15 na 8. V Avstraliji je dobila na volitvah 40.941 glasov, medtem ko je imela 1946. leta 64.000 glasov. V Veliki Britaniji je dobila leta 1950 KP 91.815 glasov, medtem ko je 1945. leta imela 102.780. Tako je izgubila KP Velike Britanije še tista dva mandata, ki jih je prej imela. Pri občinskih volitvah v Veliki Britaniji je partija izgubila sedem mandatov. Na občinskih volitvah v sovjetski coni Avstrije je izgubila KP 10 od 11 občinskih načelnikov in dobila vsega samo 5 odst. glasov. Na občinskih volitvah v angloameriški coni Avstrije je partija dobila 206 od prejšnjih 247 svetovalcev ter vseh 13 načelnikov; dobila pa je samo 3 odst. glasov. V Zapadni Nemčiji je bilo na pokrajinskih volitvah tako: V Westfaliji je KP padla od 28 na 12 mandatov, v Hessenu od 6.7 odst. na 4.7 odst. glasov, v Witemberg-Badenu od 7.4 odst. na 4.9 odst., na Bavarskem od 4.1 na 1.6 odst. Na Danskem je na občinskih volitvah ohranila partija samo 24 mandatov, medtem ko jih je prej imela 76. Leta 1951 so bile v raznih državah volitve, toda na vseh so kominformisti doživeli poraz.

Težak udarec je francoska partija doživela na prlamentarnih volitvah. Po številu glasov je videti, da je izgubila okrog pol milijona. Partija je tako oslabljena, da ima sedaj samo 101 poslanca namesto 178, kolikor jih je imela po rezultatu od leta 1946.

Volitve v Veliki Britaniji so pokazale, da pada tamkajšnja partija silno naglo. Na zadnjih parlamentarnih volitvah je dobila komaj 31.630 glasov, medtem ko je 1950. leta imela 91.815. To pomeni samo 0.08 odst. Razumljivo je, da tudi tokrat ni dobila niti enega poslanskega mesta.

V oktobru so bile parlamentarne volitve v Grčiji. Partija ni mogla nastopiti, ker je izven zakona, toda njeni pristaši so se priključili Zvezi levice (EDA). Ta je dobila komaj 10 mandatov, kar je prav znatno število, če pomislimo, da niso zanje glasovali samo kominformisti, temveč tudi drugi levo usmerjeni volivci.

Pomemben je položaj na Finskem, ki je v neposredni bližini Sovjetske zveze in pod njenim stalnim pritiskom. Partija je dobila 45 poslancev, to je manj od socialdemokratov, ki so dobili 54 mandatov in od agrarcev, ki so dobili 52 poslancev.

Na parlamentarnih volitvah na Irskem komunistična partija sploh ni nastopila.

Na administrativnih volitvah v Italiji je komunistična partija izgubila nad 200.000 glasov. Približno toliko glasov več je dobila Nennijeva socialistična stranka, ki je čeprav je prav tako pod kominformističnim vplivom, nastopila z geslom «neodvisne politike». Značilno dejstvo, ki samo govori.

Za predsedniške volitve v prvi fazi, ko so bili rezultati neodločeni, je dobil kominformistični kandidat Fiala samo 220.000 glasov, medtem ko so štirje ostali kandidati drugih strank dobili skupno preko 4 milijone. To pomeni, da je kominformizem dobil komaj okrog 5 odst. glasov.

Na pokrajinskih volitvah v Zapadni Nemčiji je leta 1951 dobila komunistična partija v treh pokrajinah 16 mandatov, medtem ko jih je imela prej 25. Na Daljnjem Saksonskem je padla od 7 na 3, v Renski pokrajini z 8 na 0, v Bremenu od 10 na 6, a v Pfalzu ni ničesar imela in tudi ničesar dobila.

Na osnovi parlamentarnih volitev od leta 1947 so imeli kominformisti v švicarskem parlamentu 7 poslancev. V predvoilini kampanji se je govorilo o najmanj 15, toda rezultati so bili slabši kot leta 1947: dobili so samo 5 poslancev. V prej najmočnejši bazi partije, v Vaudi ni uspel zmagati partijski kandidat.

Na občinskih volitvah na Norveškem so dobili kominformisti 319 mandatov, medtem ko jih je bilo po volitvah 1947 leta 834. Glasovi so padli od 144.536 na 94.876.

Pri volitvah za skupščino v Alžiru so predvidevali zmago vsaj desetorice kandidatov komunistične partije; dobili so samo enega, a število glasov je bilo za tretjino manjše od lela 1948.

To so bile volitve v letu 1951. Slika je jasna in porazna za kominformizem v svetu. Okolnosti, ki ovirajo napredek teh partij v množicah, je treba iskati v prvi vrsti v kominformističnem izdajstvu, v revizionizmu, v dejstvu, da so te partije organi sovjetske imperialistične in agresivne politike.

Če bi analizirali rezultate volitev, sestavo odborov, število članstva sindikalnih organizacij v raznih deželah, bi tudi tu opazili padanje in razkroj. Vzroki so isti in predstavljajo proces, ki ga ni več mogoče zaustaviti. Ker so partije in organizacije, ki so pod njihovim vplivom, označene kot organi sovjetske imperialistične politike, se vse češče dogaja, da nastopajo vlade proti njim. V preteklem letu je bilo mnogo takih primerov, med katerimi so najznačilnejši naslednji:

Razumljivo je, da nekateri režimi izkoriščajo dejstvo, da so partije, ki so pokorne Moskvi, orodje agresivne in hegemonistične sile. Zato nasprotujejo naprednim gibanjem sploh, ne da bi jih posebej diferencirali. Tudi na ta način se odraža negativnost moskovske imperialistične linije, ki prinaša velikansko škodo napredku in proletarskim množicam, ki se bore za svoje življenjske pravice. Cilji delavskega razreda bi bili hitreje in uspešnejše doseženi, tudi z manj žrtev, če bi posamezne partije ne bile le lutke Moskve.

Množice se tega zavedajo, zato se tudi oddaljujejo od partije. V nekaterih deželah se že tudi formirajo v neodvisna delavska gibanja. Ti neodvisni delavski pokreti bodo nujno zavzeli vedno širši razmah. Kremelj ne bo mogel več dolgo varati delavskega razreda.

Zmaji na mostu v Ljubljani s snežnim pokrivalom (Foto Vlastja)

O DRŽAVI, KJER SE ZBIRAJO ŠPORTNIKI VSEGA SVETA

NORVEŠKA - *dežela blaginje, demokratičnosti in junaške preteklosti*

Večina prebivalstva živi ob morju - Najmanj rodovitne zemlje med vsemi evropskimi državami - Povprečna starost Norvežana 64, Norvežanke 67 let - Norveška v borbi z miroljubnimi narodi za mir

Ob norveški obali suše polenovke

Malo narodov v Evropi ima tako enotno prebivalstvo kot Norveška. Vendar sta tudi v tej skandinavski skupini dva osnovna tipa: v prvega spadajo ljudje dolge lobanje, visoke rasti, vitkega telesa, plavolasi in plavih oči. Drugi pa imajo široke lobanje, so nizke postave, širokih ramen, barva las in oči je temnejša

Na skrajnem severu dežele, na norveškem Finmarku živi Laponci, to je narod, ki spada v mongolsko pleme, ki pa ne šteje več kot 1 odst. vsega prebivalstva Norveške. V Finmarku prebiva še maloštevilna finska manjšina.

Povprečna višina Norvežanov je višja od ostalih Evropejcev in znaša 170 cm. Na splošno so Norvežani močni in lepo raščeni. Kakor na Svedskem, dosežejo moški povprečno starostno dobo 64 let, žene pa 67.

Leta 1950 je imela Norveška 3.200.000 prebivalcev. Gostota je 10 ljudi na 1 km, medtem ko je v Srednji Evropi 47. Nobena druga država v Evropi nima tako malo plodne zemlje kakor ravno Norveška. Zato se je moralo 2 tretjini prebivalstva naseliti ob morju, da si tam najdejo sredstva za življenje Skoro 1 tretjina ljudi živi na Norveškem v mestih. Kmečko prebivalstvo ne živi po vaseh, temveč na posestvih, ki so često zelo oddaljena drugo od drugega.

Že v starih časih je Norvežane vlekla silna sila v svet, želja po potovanjih in dogodivščinah. Od začetka XIX. stoletja se je odselilo nad 1 milijon Norvežanov iz domovine na vse strani sveta. Tako živi danes nad 2 milijona Norvežanov v inozemstvu, največ v Združenih državah Amerike.

Gole in neplodne obale Norveške so naseljene še iz časov konca ledene dobe. Prvi prebivalci so bili lovci in ribiči. Mnogo izkopanin iz kamene dobe hranijo v tamošnjih muzejih Izkopanine so našli tudi na oddaljenem severu, kjer so morale biti življenjske prilike pred 10.000 leti take, kot so danes na Grenlandiji in v severni Kanadi. Glavno naseljevanje pa je bilo z juga.

V času Vikinga (750-1050), ko so Norvežani vstopili v zgodovino, je bila dežela že precej naseljena. Primitivno življenje lovcev se je umaknilo življenju pastirjev in kmetovalcev.

Norveška zgodovina v današnjem smislu se začenja ob koncu IX. stoletja, ko se je več majhnih kraljestev združilo v eno pod kraljem Heraldom. Njegovi nasledniki so vladali v deželi nad 450 let. Ta druga doba je znana pod imenom Saga. Bila je junaška, borbena in slavna ter ponesla ime Norvežanov po vsej Evropi. Okrog leta 1000 so se vojni odnosi Norvežanov in Zapada umirili. V srednjem veku je postala Norveška dežela cerkva in samostanov. Razvija se inozemska trgovina, prirodna bogastva dežele postajajo izvrstni trgovski predmeti zamenjave, ki jo vrši nemška Hansa.

Po propasti Heraldove dinastije se je Norveška združila s Svedsko ter pozneje z Dansko, kar je nujno vplivalo na politični in kulturni razvoj dežele. Norveška je padla popolnoma pod oblast Danske. Lutrova reforma je še povečala vezi med tema deželama. Treba pa je poudariti, da je kljub 350 letni premoči Danske ohranil norveški narod svoje značilnosti zaradi tega, ker je ohranil svoje lastne običaje in tradicije. Nikoli ni na Norveškem obveljal fevdalni sistem. Kmet je bil svoboden in je delal na zemlji svojih prednikov. Individualizem je še danes ena izmed lastnosti Norvežanov.

V času Napoleonovih vojn je bila Danska prisiljena, da je prekinila unijo z Norveško. Švedski kralj je zahteval Norveško zase kot nadomestilo za izgubljeno Finsko. Narodno predstavništvo Norveške pa je po vzoru ameriške neodvisnosti ter idej francoske revolucije zajamčilo pravice demokratičnega človeka in priznalo demokratično ustavo, ki je bila podpisana 1814. Ta ustava proglaša Norveško za kraljevino, ki je avtonomna, neodvisna in nedeljiva. Sestane se tudi skupščina, ki ima zakonodajno oblast. 1821. je ukinjeno plemstvo. Veliki preporod, materialni in duhovni skozi vse XIX. stoletje je končno privedel do prekinitve Unije z Dansko leta 1905, ko je bil danski princ Karel izvoljen za norveškega kralja pod imenom Haakon. Tedaj je začelo na Norveškem novo življenje.

Vsa naslednja leta so bila za Norvežane srečna, silen je bil napredek, dokler ni te rasti naroda in države prekinila nemška okupacija od leta 1940 do 1945. Po osvoboditvi je norveški narod z vsemi silami prijel za delo, da zbriše sledove okupacije. Utira si pot k nadaljnjemu napredku in blagostanju ter sodeluje z drugimi miroljubnimi narodi za ohranitev miru v svetu.

NAPREDEK V TEHNIKI

«HOLMANIT» — po imenu ameriškega kemika, ki je izumil to snov — se imenuje nova kemična sestavina, ki bo silno povečala ogrevalno moč premoga slabše vrste, tako zlasti lignita in šote. Ta goriva bodo s holmanitom celo prekosila najboljše vrste črnega premoga.

Holmanit, katerega kemično sestavo držijo tajno, odvzema rudninskim gorivom vlago, ne da bi jih bilo treba ogrevati, in se primeša v količini 25 odstotkov za izdelovanje briketov. Surovine, ki so potrebne za izdelovanje nove vrste briketov, ki bodo nad vse koristni za področja brez goriv, so v velliki meri na razpolago tudi v Evropi, tako da je pričakovati, da bo nova industrija v kratkem prišla tudi čez Atlantik.

×

LETALA V VISINI PETDESETTISOC METROV S HITROSTJO PET TISOC KILOMETROV NA URO. Na v Atlantiku izgubljenem otoku, v višini obal Virginije, je v obratu od leta 1946 pod vodstvom «Ameriškega odbora za zračno plovbo», prav poseben aeronavtski laboratorij, katerega obstoj je bil do najnovejšega časa tajen. V tem laboratoriju preskušajo miniaturne modele letal, ki bodo jutri gospodarji zraka. Raziskovanja se opravljajo v dveh glavnih smernicah: prva zadeva na daljavo vodene iztrelke z velikim akcijskim radiem, druga pa resnična in prava letala.

Uspehi teh poskusov so nad vse tajni, vendar so prodrle v javnost nekatere zanimive podrobnosti. Tako izvemo na primer, da dosežejo razni modeli skoraj 50.000 metrov višine in hitrost 5.000 km na uro. Miniaturna letala, katerih ponašanje podrobno registrirajo radijski aparati, spuščajo z raketnim pogonom, njihov celotni polet v vsemirje traja samo dve minuti, nakar so neizogibno izgubljena, ker jih je nemogoče najti. V kratkem bodo raketnemu pogonu priklopili še reakcijski motorček in na ta način bo čas poleta trajal še enkrat več. Tako bodo lažje proučevali razne probleme, ki nastajajo z letenjem v taki silni višini in z brzino, ki je pelikrat večja kot hitrost zvoka.

Na podlagi redkih odkritih podatkov že lahko vidimo konstruktivne težnje, ki bodo prevladovale v letalstvu s kot britev ostrim robom in s trupom, podobnim igli.

Oslo — glavno mesto Norveške

ŠOLSTVO V BENEŠKI SLOVENIJI

Beneškim Slovencem šole v materinem jeziku,

ki bodo služile napredku vsega prebivalstva

5.

Potrebno bi bilo, da bi v vaseh Beneške Slovenije, ki so sedež občine, bile tudi kmetijske nadaljevalne šole. V teh krajih so skoro sami kmetovalci in pouk o naprednem kmetijstvu bi jim bil le v korist.

Mnenje pri oblasteh je, da to ljudstvo ne potrebuje ničesar drugega, kot le, da se nauči italijanščine. Prav ničesar drugega. In dokler se ne bo naučilo italijanščine in ne bo zatajilo svojega materinega jezika vse dotlej pa jih bodo samo nadzorovali, ker so to nezanesljivi ljudje.

«Občina Brdo je revna», kot poroča učiteljica, «kakor vse v gorskih predelih. Zdi se mi, da je ocenjevanje teh ljudi, njihovih značajev, navad in inteligence napačno. Sem iz Lombardije in zato lahko govorim jasno o tem, kar sem videla in doživela v tej občini, kjer sem spoznala te ljudi». Zanimivo je to priznanje prav zato, ker ga je dala učiteljica iz Lombardije. Če bi bila ta oseba iz kraja, bi jo tisočkrat obtožili šovinizma.

«In če so kdaj tem ljudem dejali, da so trdi in nevedni, kdo nosi odgovornost? se vprašuje učiteljica in istočasno prikrito izzavlja, da leži krivda ne oblasteh. To mi lahko popolnoma potrdimo. Če so Benečani videti trdi in nevedni, so temu krive italijanske oblasti, ki se za to ljudstvo niso brigale drugače, kot samo, da bi ga poitalijančile ali pa med njim pobirale davke. Ni nujno, da ljudstvo govori italijanski, da more ljubiti svojo zemljo in biti pripravljeno, da pomaga v potrebi državi, v kateri živi. Kdor se je čeprav «italianissimo» približal temu ljudstvu, o tem ne dvomi.

Potrebno je torej v teh krajih začeti z drugačno šolsko politiko, brez šovinističnih predsodkov. Dati je treba beneškim Slovencem šole v njihovem materinem jeziku, take šole, ki jim bodo lahko največ koristile. In to ne take šole, ki naj bi odgovarjale potrebam otrok, ki jih obiskujejo, temveč take, ki bodo postale središče in gonilna sila za napredek vsega tamošnjega prebivalstva. *Ni treba krasnih stavb za višje šole, ki bi služile lažni propagandi, temveč primerne kraju, v katerem so, da ne bodo raztresene po neprimernih prostorih in da bodo imele strokovne šole mesto, da se bodo lahko bodoči kmetovalci izobraževali, da bodo lahko dobili iz zemlje več, kot jim daje sedaj.*

Boljši položaj Benečanov bi zagotovil tudi bolše izpolnjevanje dolžnosti do države.

* * *

Po tem, kar smo do sedaj navedli, je potrebno, da se zaustavimo še pri nekaterih drugih poročilih, ki so jih imeli posamezni učitelji na sestanku 26. aprila 1950 v vasi Kras. Bili so učitelji iz vasi Kras, Dreke Trinko, Sv. Volfanga, Prapotnice in Tamor.

«Neka učiteljica je napisala, da so te vasice obešene kot gnezda divjih ptičev na gori. Prispodoba je resnična. Resnična pa je tudi beda, v kateri živi njihovo prebivalstvo.

Vse šole so enorazrednice. Kras dosežemo po dobre pol ure hoda po cesti, po kateri ne vozijo nobena vozila, prebivalstvo je skoro popolnoma odrezano od sveta. Šolski prostori so nad mlekarno (izjema je Sv. Volfang). Toda duh učiteljev ne klone in lahko računamo in moramo računati na njihovo sposobnost in voljo za izboljšanje vzgoje tega delavnega ljudstva.

Najvažnejša problema, na katera naletijo naši učitelji, sta predvsem dva: jezik in odnos doma do šole. Učitelj Podrecca je opazil, da poročila učiteljev niso bila iskrena. Deloma je to res. Toda mi se nismo zbrali, da bi si očitali, da bi se kontrolirali, temveč zato, da bi si pomagali, da bi skupno rešili probleme šole in družbe, ki jo šola pripravlja in predvsem vzgojo otrok, ki so nam zaupani».

Hočemo, da bi neiskrenost, ki smo jo opazili v mnogih poročilih, izginila. Če kaj ne gre, naj se to prizna in zaupa tudi napake. Nihče, mi še najmanj, ne bi smeli ničesar očitati tistemu, ki si je prizadeval, ki si je vzel k srcu delo v šoli, pa čeprav ni uspel. Očitali pa bomo tistemu, ki zaradi lenosti ali brezvestnosti ali ker ni čutil odgovornosti do svojega poklica, ni delal. Jezikovni problem je podoben v vseh krajih ob meji. Najboljši sklep je pač ta, da prisilimo otroke, da mnogo govorijo, v prvem razredu pa si pomagamo s kazanjem predmetov».

* * *

Okrog 80 odst., prebivalstva ima samo osnovno šolo. Če učitelj uspe, da v učencih vzbudi ljubezen do knjige, tedaj jo bo mladenič 17,18 let iskal še potem in z njim bodo čitali tudi ostali člani družine. Učitelj Sdraulic priporoča tudi radio, da bi bolje razumeli jezik. Koristno bi bilo tudi za ostale vaščane in zato skušamo uresničiti ta predlog».

Tu vidimo jasno tudi ekonomski in geografski položaj teh krajev. Toda problemi so v glavnem trije: otroci so slovenske narodnosti, prebivalstvo ni naklonjeno italijanski šoli, šolskih poslopij ni.

O drugih izjavah v tem poročilu naj si bralec sam ustvari sodbo.

V istem uradnem biltenu je bila objavljena tudi razprava po rezultatih zborovanj, ki smo jih navedli za didaktično okrožje St. Peter Slovenov.

«St. Peter Slovenov je področje, ki je bilo posebno prizadeto v vojni. Poleg tega, da področje nima bogate zemlje, je popolnoma brez industrije, kar prav gotovo vpliva na prebivalce, na šolo, na učitelje, na šolsko delo. Dovolj je, če pomislimo na težave pri iskanju primernih prostorov ali na stanovanje učiteljstva, pa bomo razumeli, da učitelj, ki ne stanuje v kraju, težko razvija svoje delo in ustvarja odnos z ljudmi».

* * *

Če to predpostavljamo, moramo reči, da so nekatere stvari, ki so jih postavili učitelji v svojih poročilih, popolnoma pravilne. Ceste so težke zaradi odnosov s starši učencev. To je argument, ki smo ga že precej obravnavali, toda moramo se zopet nanj povrniti prav v tem okrožju. To rano je treba ozdraviti, ne da bi pri tem štedili žrtve. Učitelji pravijo, da se je prav za odnose z družinami mnogo naredilo. Zadovoljni smo. Toda ne smemo se zadovoljiti s tem: treba je napraviti še več. Razložili bomo stališče, s katerim se morajo strinjati tisti, ki «čutijo in živeo». Učitelji pravijo: Komu služi naše delo, če se starši ne zanimajo? Drugi: «Zaman je naše sejanje, če starši rušijo to, kar mi gradimo».

Da bi dosegli v neki občini zadovoljive učne uspehe, da bi se roznali, razumeli, skupno delali, je potrebno, da je tudi «družina» «vzgojena». Za to pa je treba stanovati v kraju. Ugotavljamo, da so najboljši uspehi tam, kjer učitelj živi v stalnem stiku z učenci in njihovimi družinami.

A. J.

(Nadaljevanje sledi)

Francoska odprava na Južni tečaj se je morala vrniti

Pod vodstvom Maria Moretta je hotela francoska odprava prezimovati 2.000 km od južnega tečaja na arktičnih tleh. Nenadoma pa je močan požar uničil glavno taborišče, ki je bilo kakih 3.500 km od Melbourna. Požar je uničil vse naselje, tako da so lahko rešili le meteorološko postajo in manjše skladišče. Zaradi nesreče se je ekspedicija vkrcala na ladjo in se vrnila.

* * *

Iz Makedonije bodo letos izvozili rudarskih in industrijskih izdelkov v vrednosti 3 milijard dinarjev. Samo tobaka bodo izvozili v vrednosti 2 milijard in 300 milijonov, za ostalih 700 milijonov pa razne rude, kože in razne izdelke domače obrti. Iz Makedonije bodo izvažali na 17 tujih tržišč.

* * *

V Ljubljani je letos toliko snega, da ga morajo po cestah orati kar z buldožerji.

* * *

Ameriški raziskovalec dr. Gardner je delal zanimive poskuse z dodatki vitaminov za podaljšanje življenja živali. Živali, ki jim je dajal vitamin B 6 so živele 10.5 odst. dlje, kot živali z običajno hrano.

PRISPEVKI

v «tednu našega dijaka»

Pahor Draga 200, Zerjal Danila 150, Crnobori 200, Babič Jože in Stefka 1000, Raztresen Stane 200, Starčeva Ema 1000, Valerija Silova 200, Angelca Sancinova 300, Sancin 300, N. N. 300, profesorji slovenske niž. gimnazije, trg. akademije, nižje trgovske šole so darovali 17.055 lir.

Pilat Sonja 100, Podgornik Marija 100, Regent Olga 100, Tenze Cristina 100, družina Finderle 300, Pergov Jože in Anton 300, Luin Ivana 300, Skocaj Jože 1000, Molma Anton 150, Krišman Karlo 500, Zenič Franc 50, Fabiani Pavlo 250, Hlelia 150, Kreso Ido 300, Colja 1000, Seles Vera 100, Moderc Miro 200, Rebec Cvetka 100, Ramovš Mara 500, Compati Cristina 200, Trebec 200, Križman Jože 300, Mlekuž Marija 100, Baša Josipina 100, Wutte Josipina 100, Baša Joško 100, Turko Amalija 300, Kralj Ivan 300, Piščanc Santina 50, Piščanc Ivan 50, Piščanc Ivanka 50, Nadizar Franc 100, Sčuka Marta 100, Bucik Alojz 150, Bucik Terezija 200, Sčuka Iva 200, Torelli Rafael 100, Hribar Pavle 100, Modrian Milo 100, Pečar 150, Buci, Drago 100, Nadaljič Pavla 100, Colja 100, Flora 50, N. N. 150, Sedmak Ivanka 150, Faletič Fani 50, Caharija 300, Bucik 500, Lakovič Olga 300, Faganel Alojzija 100, N.N. 100, Lapel Mario 200, Gerbec 100, Pisteli 100, Faganel Josip 100, družina Hrovat 200, Merlak Pavla 300, Defiero Franka 300, Gruden-Samsa 200, Moderc Ana 100, Aleksander 100, N.N. 500, N.N. 200, Renata 200, Veljak 100, Baučer Alojz 50, N.N. 50, družina Spanger 200, Kalin Frida Ladi 500, Senica Marija 500, Ukmar 100, N. N. 100, Vitez Marija 500, Kjuder Anton 80, Dekleva Liljana 300, Rebec 100, N.N. 100, N.N. 100, Clari 100, Kohelj 200, Milovnik 500, Pulisi 50, Mvak 50, Defar 500, Vini Istriani 1000, Dovgan 200, Slokar Marija 300, Pernarčič Albert 200, Jursinovič Teresa 200, Trebec Ivan 100, Namar Zora 100, Kofol Kati 100, Andolšek-Jelinčič 100, Stanko 200, Reschitz 200, Kalin Mihael 50, Geržina Paula 500, N.N. 200, Bole 300, Turina 300, Martelanc 1000, Lisjak 500, Grmek 100, N.N. 200, Tomažič 1000, Tre rose 300, družina Kariž 500, N.N. 500, N.N. 200, Tomažič 200, dr. Milan 300, Udovič Franc 200, Balko 500, Kerkoč Frančiška 500, Kočevar Ciril 1000, Birsa Pina 200, Petroni 50, Trampuž 100, Premrl Frnačiška 500, Jerkič Franc 500, Jerkič Anton 150, Mauri Marija 100, Mihalič Anton 100, Marsetič 500, Petkovšek Sonja 300, Baksa 50, Lavrenčič 250, Brus Franc 200, Brus Franc 100, Papež Terezija 20, Mihalič Veronika 150, Bevilacqua Ida 300, Benčič Neška 200, N.N. 200.

NOVE KNJIGE

JOHN ERNST STEINBECK

Ljudje in miši

John Ernst Steinbeck je eden izmed najvidnejših sodobnih ameriških pisateljev, pomemben še posebno zato, ker sodi v vrsto onih književnikov, ki brez strahu razkrivajo pred bralcem problematiko ameriškega življenja. Slovenci ga poznamo po njegovem romanu «Sadovi jeze», v katerem je popisal romanje ameriške delavske družine po vsem kontinentu v borbi za delom. Tudi povest «Ljudje in miši», s katero je vzbudil pozornost ameriške literarne kritike in ki smo jo te dni dobili v slovenskem prevodu Mete Gosakove ter v izdaji Male knjižnice Slovenskega knjižnega zavoda, posega v problematiko ameriških brezposelnih delavcev. Dva od njih potujeta iz kraja v kraj, zaman iščeta zaposlive in sanjarita pri tem o stalnem delu, o njivi, ki bi jo obdelovala nekje v miru in redila zajce, ki skratka hrepenita po urejenem življenju na koščku zemlje. Toda njuno romanje se žalostno konča Eden izmed njiju, človek nenavadne telesne moči, a duševno nekoliko zaostal, zadavi ženo farmarjevega sina, njegov tovariš pa ga zato ustreli. Ta tragična zgodba o dveh brezposelnih delavcev, ki sanjarita o boljšem življenju, osvetljuje dno ameriškega agrarnega sveta in zapušča globok vtis zlasti pri človeku, ki si ameriško življenje drugače predstavlja kot v resnici je.

TONE ČUFAR

Tovarna

Pokojnega pisatelja Toneta Čufarja je širša javnost pobliže spoznala lani, ko je založba Delavske enotnosti izdala njegov roman «Pod kladivom». Sedaj pa je založba Mladinska knjiga izdala drobno knjižico krajših Čufarjevih spisov, ki ji je prva daljša povest z naslovom «Tovarna» dala tudi naslov. Ni tu mesto, da bi obširneje spregovorili o Čufarju, tem železarskem delavcu, ki mu je po letih trdega dela v jeseniški tovarni uspelo, da se je toliko izobrazil, da se je mogel posvetiti literaturi. Bralec Čufarjevih črtic bo v kratki spremni besedi spoznal Čufarjevo življenje, njegovo borbo za uveljavljenje pravic delavskega razreda in tudi pisateljsko delo. Še bolj pa bo pisateljevo mladost spoznal po povesti «Tovarna», ki je avtobiografskega značaja. In razen tega, da je najdaljši, je tudi najboljši spis te zbirke, spis, v katerem pisatelj občuteno in prepričljivo pripoveduje o življenju delavskih otrok. Ostale tri črtice so krajše in manj pomembne. So pa vsa ta krajša Čufarjeva dela umetniško manj močna, da bi si mogla zagotoviti trajno vrednost. Vendar pa je vsekakor prav, da je Mladinska knjiga izdala to knjižico, s katero je odkrila mlademu bralcu košček nekdaj tako trdega življenja delavskih otrok in se obenem oddolžila spominu Toneta Čufarja, delavca in proletarskega umetnika.

SLOVENSKA PRESTOLNICA POD SNEGOM

Pismo iz Ljubljane

Spet se oglašam, to pot iz bele Ljubljane, ki je sedaj res bela, saj jo pokriva debela snežna odeja. Že nekaj let ni bilo toliko snega kot letos. Ljubljančani smo mislili, da se je «vremce» spremenilo in da bo namesto snega le deževalo, a smo se pošteno vračunali. Nekaj dni pred koncem prvega meseca v letošnjem letu, 25. januarja je začelo snežiti. «Eh, saj ga bo kmalu vzelo», so radi modrovali mladi in stari. Mlajšim je bilo hudo, saj bi s snegom šle vse lepe sanje o smučanju, sankanju in drsanju, starejšim je bilo pa kar prav. Res, za letino to ne bi bilo najbolje, a tudi sneg, ki rad leži tedne in tedne okrog hišnih oglov postane sčasoma le preveč nadležen. No, prerokovanja se niso uresničila in sneg je obležal. Se več! Trdovratno je še in še naletaval. Snežene kape na strehah ljubljanskih hiš so bile vse večje, da so zlasti manjše hiše v predmestjih le komaj še prenašale njihovo težo. Celo ljubljanski tramvaj je sneg prisilil, da je imel dva dni dopusta. Seveda pri tem ni imel dobička, temveč dokaj občutno škodo, — nič manj kot 700.000 din. Tramvajski vozniki in sprevodniki pa so še bolj pridno delali kot navadno, saj so sami, prostovoljno odmetali vse proge razmeroma obsežnega tramvajskega omrežja.

Sneg, s katerim so se morali hočeš nočeš sprijazniti vsi Ljubljančani, pa je kmalu začel kazati slabe strani. Prve plasti snega so zledenele in novi sneg, ki je padel, jih je skrbno pokril. Zato ni čudno, če je marsikomu zmanjkalo tal pod nogami in prenekateri je padel tako nesrečno, da je moral iskati pomoči v bolnišnici. Tudi mnogim hišam, starim in novim obilica snega ni prizanesla. Težak, moker sneg, pod katerim so se skrivale plošče ledu, je poškodoval marsikatero streho. V Litostroju se je na večjem skladišču udrla streha. Seveda so se kaj hitro razširile grozljive govorice, da se podira Litostroj. Kar so me noge nesle, sem pohitela, da tudi jaz vidim to katastrofo, a se je izkazalo, da se je podrla le zasilna lesena streha nekega skladišča. Po Ljubljani so tiste dni tudi govorili, da se je udrlo še 25 streh. Morda bo držalo, ali pa je le strah imel velike oči.

No, pa bi bilo to moje pismo le preveč žalostno, če bi pisarila o nesrečah. Naj povem še kaj o veselju, ki ga je športnikom in zlasti mladini prinesel sneg. Samo v Tivoli pogledam in že vidim, da je sneg prinesel mladim in celo najmlajšim Ljubljančanom, takim, ki so komaj šodili, mnogo zdravja in veselja. Od brezovega gaja vzdolž drevoreda je ljubka vzpetina, ki jo mladi rod, menda že odkar stoji Ljubljana, uporablja za sankališče. Tudi bolj plahi smučarji, šele začetniki se na tem hribčku poskušajo v smučarski umetnosti, pogumnejši, ki so na smučeh doma, pa so si poiskali strmejša smučišča. In teh v okolici Ljubljane ni malo. Pravzaprav je že na Rožniku, sredi Ljubljane, Siškenskem hribu, Golovcu itd. toliko smučišč, da ljubljanski smučarji ne pogrešajo preveč lepih smuških terenov na Gorenjskem. «Kaj bi hodili drugam, ko pa imamo doma dovolj snega!» si mislijo letos. Seveda, Planica in Kranjska gora je samo ena, pa vendar, skromnejši so tudi v Ljubljani prav zadovoljni in ni jim žal. Če popelje sprehajalca pot pod Cekinov grad, bo presenečen obstal. Zlasti v večernih urah mrgoli na drsališču drsalcev, ki urno švigajo sem in tja, sebi in drugim v zabavo. Kaj zato, če kdo izmed njih zdaj pa zdaj podrsa z nosom po ledu. Malo zaboli in že je vse pozabljeno. Da, letos imamo v Ljubljani tisto zimo, ki mladeži prinaša največ veselja; skrbnim staršem pa dovolj skrbi. «Da se le naš ne bi polomil... In naša, na vse pozabi, ko se znajde na teh preklicanih drsalkah...» tako govore mamice, ko opazujejo svoj naraščaj, a iz oči jim vendar sije ponos, češ «tistile tam, ki je tako okreten, ta je naš, moj Matijče...»

Kulturno izživljanje Ljubljančanov pa je v teh zasneženih dneh doseglo svoj višek. Kinomatografi so nabiti. Drama daje nove predstave. Med temi je bilo v letošnji sezoni gotovo največje presenečenje stara kitajska ljudska igra S. I Hslunga «Gospa Biserna reka». Igro je v tradicionalnem stilu starega kitajskega gledališča režiral dr. Bratko Kreft. V igri pa je sodeloval skoraj celoten ansambel ljubljanske Drame. Naslovno vlogo pa je nadvse dobro in prisrčno odigrala Ančka Levarjeva.

V ljubljanski Operi pa smo letos gledali že tretjo premiero: D'Albertovo «Nižavo». To delo je naša Opera po dvanajstletnem prestanku pripravila popolnoma na novo. Ta glasbena drama je bila prvič na odru ljubljanske Opere 28. okt. 1909 leta, to je šest let po svoji krstni predstavi. Ponovno pa je bila uprizorjena 1923 leta in je v različnih uprizoritvah ostala na našem odru vse do sezone 1939—40. V zasedbi naše letošnje nove uprizoritve «Nižave» sodelujejo od stare garde le Vekoslav Janko kot Sebastiano, Julij Betetto kot Tommaso in Milica Polajnarjeva kot Pepa. Vsi solisti, ki so nastopili v alternacijah, pa so letos prvič peli svoje partije v tej operi. Veliko zanimanja pa je vzbudila ta opera tudi zaradi tega, ker v njej nastopa poleg že znanih pevcev še cela vrsta novih moči. In marsikateri izmed teh nas je presenetil s svojimi sposobnostmi. Tako je partijo Marte odpela mlada sopranistka Gerlovičeva prav odlično. Ljubljanska publika jo je že vzljubila in si od nje še mnogo obeta. Tudi ostale nove moči Polde Polenc, Simeon Car, Gašper Dermota, Svetozar Drakulič in Sonja Drakslerjeva so se lepo uveljavile.

Tudi ljubljansko Mestno gledališče, ki je začelo s stalnimi predstavami v prenovljeni frančiškanski dvorani, je te dni uprizorilo že spet novo delo: Lope de Vega: «Premeteno dekle». Čeprav je to gledališče šele pred kratkim začelo s svojim rednim delom je njegov dosedanji repertoar že dokaj pester. Po Cankarjevi drami «Jakob Ruda» je prišla na vrsto mladinska igra Kristine Brenkove «Mačeha in pastorka», nato pa sodobna hrvatska komedija Draga Gervajsa, razburjenje v 4 dejanjih «Za stanovanje gre».

Se nekaj bi pa skoraj pozabila! Le kako je kaj takega mogoče, v teh razgibanih, predpustnih dneh! Novinarski ples je začel takorekoč plesno sezono v Ljubljani, ki je letos mnogo bolj predpustno razpoložena kot druga leta. Niz plesov, obrtni planinski, rudarski «skok čez kožo» itd. manjše in velike predpustne prireditve, koncerti na vseh koncih in krajih, vse to daje Ljubljani nov poseben pečat, ki je bil zanjo značilen že pred vojno. Prav gotovo bo ta predpust za marsikoga preživahen in prav gotovo ne bo malo takih, ki bodo zapeli po Prešernu «Oj ti pust, ti čas presneti, da bi več ne prišel v drugo, spraznil mošnjo si rejeno in odpeljal mojo ljubo...!»

V. K.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: delno oblačno vreme s krajevnimi padavinami. Zjasnitev proti večeru. — Temperatura bo nekoliko padla. Najvišja temperatura v Trstu je včeraj dosegla 8.1; najnižja 5 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.35: Druga produkcija slovenske glasbene šole iz Trsta. 21.00: Poje Komorni zbor iz Trsta p.v. U. Vrabca. — **Trst II.:** 19.15: Suk: Štiri skladbe. 20.00: Violinski koncert L. Dobronyja. — **Trst I.:** 19.15: Operetna glasba. 20.45: Vlasti Krikava in njegov orkester. — **Slovenija:** 21.00: Orkestralne suite.

V nedeljo je Viareggio pred 60.000 gledalci pokazal prvič letos tradicionalni sprevod alegoričnih vozov. Na sliki sta italijanska kolesarja Coppi in Bartali. Kot znano je v Viareggiu pravkar v teku mednarodnim košarkarski turnir, na katerem sodeluje beograjski BSK, čez nekaj dni pa se bo začel mladinski nogometni turnir, eden največjih te vrste na svetu.

V Oslu kar dve bitki: snežna in diplomatska

Prispel je tudi Trygve Lie, da bi gladil nasprotja - Medtem tekmovalci vseh zvrsti trenirajo - Nov razpored tekmovanja

(Naše posebno poročilo)

OSLO, 12. — Ako pustimo ob strani «snežno bitko», ki dominira s svojo tragičnostjo zadnje dneve pred bližnjo zimsko olimpiado, je največji dogodek dneva sestanek raznih mednarodnih komisij, na katerih «Velikih» v svetovnem športu izražajo svoja visoka mnenja z nič manjšo važnostjo od pravih Velikih. Ako gledamo od blizu te ljudi, ki vodijo zapleteni organizem mednarodne olimpijske organizacije, vidimo, da so posamično čisto simpatični; na njih licih opazimo pogosto sledove športa, toda zbrani na zasedanju — tudi če jih je samo pet — kot včeraj pri sestanku izvršnega olimpijskega odbora, imajo tipično držo ljudi, katerim so poverjene resne odgovornosti. Verjetno so za tako službenost krivi argumenti, o katerih razpravljajo. Vprašanja v pretresu so namreč združenje obeh Nemčij (čeprav samo v športu) in pripustitev Maove Kitajske (pa čeprav samo v olimpijski odbor). Jasno je, da to vzbuja spoštovanje in previdnost, ki so navadno rezervirane v zgolj politične namene.

Odbor bi si rad opral roke

Procedura ni dosti različna, kot se je danes lahko videlo na plenarnem zasedanju mednarodnega olimpijskega odbora pod predsedstvom Siegfrida Edstroema. Kot pri Združenih narodih se je tudi tu pred začetkom glasovanja vedelo, koliko glasov bo dobil zahodni, koliko vzhodni blok. Med vzhodom in zahodom je krmaril mednarodni olimpijski odbor, ki je vrgel na mizo zadnjo karto, da bi se rešil z nesigurnega tla politike. Problem št. 1 dnevnega reda je kot znano združenje olimpijskih reprezentanc vzhodne in zahodne Nemčije za letne igre v Helsinkih. Izvršni odbor petorice je včeraj predlagal plenumu, naj bi sklenili obe coni kar med seboj morebitne sporazume.

Poleg tega — čudovit primer previdnosti — je petorica predlagala odboru, naj odloži razpravljanje o prošnji rdeče Kitajske, ki je želela vstopiti v odbor, v katerem so že zastopniki nacionalistične Kitajske.

Ako pustimo to vprašanje birokratskega značaja, nam ostanejo le še terenj z nekaj pedmi snega in dnevna kronika, ki jo grmadijo obvestila norveškega tiskovnega urada. Danes se nadaljujejo treningi na spustu v Norefjellu, medtem ko je predsednik mednarodne smučarske zveze, Avstrijec Maks Holder, dodal svoj razsvetljujoči nasvet strokovnjakom, ki sestavljajo tkzv. komisijo za alpsko smučanje. Holder bo pregledal vse proge in bodo šele nato objavili, ali so bila včerajšnja rezanja slalom-proge definitivna, ali pa bo prišlo do kakih sprememb.

Nadaljuje se tudi trening v bobu za dvojice; dokončno so znane posadke, ki bodo zastopale posamezne države. Največ šans za zmago imajo Nemci, Švicarji in Amerikanci, ki so dosegli najboljše čase na treningih zadnjih dni.

Začeli so prestavljati

«Odložiti ali ne odložiti» je precej monotono vprašanje, na katero iščejo mednarodni in norveški sodniki zadnje dni odgovor. Danes je bila na tapetu proga v Norefjellu, na kateri bi morali voziti v četrtek 14. t. m. ženski slalom. «Proga je prenevarna», so dejali in sklep se je vsilil takorekoč sam: preložitev na prihodnjo nedeljo in po možnosti menjava proge. Funkcionarji so pod vodstvom dr. Menardija in Holderja prirejali sestanek za sestankom skoraj do zore, da bi se sporazumeli in rešili to, kar se je rešiti dalo. Kljub temu niso mogli skleniti ničesar bistvenega, tudi zaradi tega ne, ker vsakdo v svoji notranjosti upa na sneg, ki bi rešil vse probleme in tudi rešil narodno čast Norveške, ki je v nevarnosti zaradi slabe sezone.

Malo, malo snega je pravzaprav bilo danes zjutraj. Ko metulji so se pripodili z neba beli kosmi in prepredli za trenutek nebo nad Oslom, prinašajoč srečo v vsa srca. A bila je le prehodna iluzija, kajti po nekaj minutah niso videli tisoči oči, ki so zrla v nebo, niti enega takega kosma več. Vsega je bilo konec. Morda so zaradi tega nekaj minut za tem strokovnjaki za alpske discipline sklenili, da nekaj sprememb vendarle morajo odpraviti. Med temi spremembami je na prvem mestu ženski smuk, ki bi moral biti v soboto, a so ga prestavili na nedeljo, ker razen skokov ni bilo na prvotnem programu nobeno drugo tekmovanje. Tako bomo torej imeli v četrtek ženski veleslalom, v petek moški veleslalom, v soboto moški smuk in v nedeljo ženski smuk. Eno samo tekmovanje v 24 urah bo dovolilo, da si bodo delikatne proge uspešno opravile potrebno toaleto.

Ni treba posebej poudarjati, da vlada v olimpijskih krogih velika zmešnjava, še posebno med tistimi, ki morajo skrbeti za alpske discipline.

Princ Olav je otvoril kongres mednarodnega olimpijskega odbora

Tekmovalci ne razpravljajo toliko o odlogih, marveč vestno trenirajo. Med drugimi so italijanski vozači danes določili svoje moštvo za veleslalom, ki bo v petek, sestavljeno takole: Zeno Colò, Carlo Gartner, Roberto Lacedelli in Silvio Alverà. Rezerva bo Ermanno Nogler. Manj zanimiva s športnega a zato tem bolj z olimpijskega stališča, je bila danes svečana otvoritev kongresa mednarodnega olimpijskega odbora. Pozdravni nagovor je imel norveški naslednji princ Olav, sin kralja Haakona, ki je odpotoval v London na pogreb kralja Jurija VI. Princ je dejal, da je ta kongres zadnja preizkušnja zmožnosti, ki jih ima šport da zbliža ljudi.

E. B.

LEPA IGRA LJUBLJANSKEGA LIGAŠA ODRED-PARTIZAN 5:1 (1:1)

Ljubljanski Odred je igral v ponedeljek v Kopru drugo tekmo istrske turneje. Ta drugi nastop slovenskih nogometašev je bil mnogo učinkovitejši od prvega, ko igralci Odreda v Izoli zaradi premajhnega igrišča niso mogli v dovoljni meri razviti svoje igre.

Najboljši med domačimi igralci je bil vratar Cuk, ki je ubranil številne težke žoge. Brez njega bi bil poraz hujši. Domačini so v prvem polčasu vzdržali nasprotnikovo ofenzivo, a so nato v drugem delu igre nagio popustili. V drugem polčasu Partizan niti enkrat ni prišel pred nasprotnikov gol.

ODRED: Todorovič; Medved, Piskar; Pelicon, Berginc, Fajon; Potočnik, Kumar, Hočevar, Hacler, Belcer.

PARTIZAN: Čuk; Lavrenčič, Cadenaro; Klasinc (Skaber), Bertok (Vatovec); Klasinc, Lešanac, Stamatovič, Jelačič, Mitrovič.

Sodil je Janovski pred 2000 gledalci.

PNS

Razpis smučarskih tekem za prvenstvo anglo-ameriške cone STO

1. ZDTV priredi dne 17. II. 1952. v Crnem vrhu smučarske tekme v alpski kombinaciji.
2. Tekmuje se: a) v smuku; b) v slalomu.
3. Pravico nastopa imajo: a) moški; b) začetniki; c) ženske.
4. Klasificira se vsaka disciplina posamezno.
5. Nagrajeni bodo s kolajnami samo tekmovalci v alpski kombinaciji in sicer: a) moški od 1. do 5 mesta; b) začetniki od 1. do 3. mesta; c) ženske od 1. do 5. mesta.
6. Nagrajeno bo društvo, ki bo imelo najboljše rezultate med prvimi desetoricami.
7. Vsak tekmovalec vozi na lastno odgovornost.
8. Tekmujejo lahko člani društev in nevčlanjeni.
9. Dolžino proge v smuku določi sodniški zbor na kraju tekmovanja.
10. Dolžino proge in težino v slalomu določi pravtako sodniški zbor na mestu.
11. Start bo v presledku 1 minute.
12. Zrebanje številk bo 17. II ob 11. uri v krajevni gostilni v Črnem vrhu.
13. Izidi tekem bodo objavljeni v tržaškem časopisju v torek 19. II.
14. Sodniški zbor bo sestavljen iz: predsednika, starterja, 2 časomerilcev, zapisnikarja in petih kontrolorjev proge.
15. Uro tekmovanja določi sodniški zbor.
16. Vpisovanje bo od 8. do 10. ure v krajevni gostilni v Crnem vrhu.
17. Vpisnina za vsakega tekmovalca je 20 lir.

KOSARKARSKI TURNIR V VIAREGGIU

Visoka zmaga BSK

VIAREGGIO, 12. — Danes zvečer se je začel peti mednarodni košarkarski turnir v Viareggiu, ki se ga udeležujejo moštva Gira iz Bologne, Viareggio, Lugano, BSK iz Beograda in «U. S. Army Commandos» iz Livorna.

Današnji rezultati:

Viareggio - U. S. Army Commandos 30:27 (16:13).

BSK (Beograd) - Lugano 45:19 (27:9).

KINO

V TRSTU

Rossetti, 16.30: «Canterviliski prikazen», C. Laughton.
Excelsior, 16.00: «Rudniki kralja Salomona», S. Granger.
Nazionale, 16.30: «Nepozabno potovanje», J. Stewart.
Fenice, 16.30: «Zapuščena mladina — žrtev ulice», J. Jenkins.
Filodrammatico, 15.30: «Prostor na soncu», E. Taylor.
Arcobaleno, 15.30: «Polstoletna ježa».
Astra Rojan, 16.30: «Ana Karenina», Greta Garbo.
Alabarda, 16.00: «Mesalina», Maria Felix.
Armonia, 15.30: «7. odd. sulitnikov», E. Flynn.
Ariston, 16.00: «Grešnica z julskih morja», S. Winter.
Aurora, 16.00: «Cesta skrivnosti», R. Montalban.
Garibaldi, 15.30: «Maščevanje nevidnega moža», J. Hall.
Ideale, 15.15: «Prva žena», J. Fontaine.
Impero, 15.30: «En dan v New Yorku», F. Sinatra.
Italia, 16.00: «Zaročenec za dve», B. Hutton.
Kino ob morju: 16.00: «Zora slave», zgodovinska epizoda iz življenja A. Lincolna.
Moderno, 16.00: «Ne žalujte zame di mene», M. Sullavan.
Savona, 15.00: «Evino peron», V. Mayo.
Viale, 16.00: «Zapuščena», J. Padovani.
Vittorio Veneto, 15.30: «Nemirne žene», Y. Allyson.
Azzurro, 16.00: «Kismet», Ronald Kolman.
Belvedere, 16.00: «Sedaj te ljubim», A. Valli.
Marconi, 15.30: «Strasti Amazonke», L. Darnell.
Massimo, 16.00: «Dnevnik pevca», Totò.
Novo cine, 16.00: «Izgubljena ljubica», I. Bergman.
Odeon, 16.00: «Pasje življenje», Gina Lollobrigida.
Radio, 16.00: «Sin besa», Tyron Power.
Vittoria, 16.00: «Potepuh divjine», R. Mitchum.
Venezia, 15.30: «Moje telo te bo segrelo», J. Russell.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SREDA, 13. februarja 1952

7.00, 13.30, 19.30 in 23.05 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.00 Uganite kaj igramo. 14.35 Druga produkcija slovenske glasbene šole iz Trsta. 18.00 L. Beethoven: Leonora III. 18.30 Narodni pevci pojo. 19.00 Literarna oddaja: Iz del Turgenjeva. 21.00 Poje moški komorni zbor iz Trsta pod vodstvom Ubalda Vrabca.

TRST II.

11.30 Zabavna glasba. 12.45 Poročila. 13.00 Pestra operetna glasba. 13.30 Ljadov: Kikimora, op. 63. 13.40 Dve Lisztovi rapsodiji. 14.00 Poročila. 18.15 Razni odlomki iz simfoničnih del Čajkovskega. 18.45 Razni solisti. 19.00 Zdravniški vedež. 19.15 Suk: Štiri skladbe. 19.45 Poročila. 20.00 Violinski koncert Ljudevita Dobronyja. 20.30 Sola in vzgoja. 21.00 Vokalni kvartet. 21.20 Bizet: Otroške igre. 21.38 Lahki orkestri. 22.00 Grieg: Koncert za klavir in orkester v a-molu.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Simfonični koncert. 12.25 Glasba iz vseh dežel. 13.30 «Tri in ena» glasbena prireditev. 13.45 Glasba iz znanih filmov. 19.15 Operetna glasba. 20.45 Vlasti Krikava in njegov orkester. 21.00 «Cyrano de Bergerac», komedija v petih dejanjih. 23.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

12.00 Baletna glasba. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 13.15 Slovenski valčki, polke in koračnice. 13.45 Včeraj in danes. 15.00 Poročila. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušali. 16.00 Opera klasike in baroka. 17.10 Georg Gerschwin: Amerikan v Parizu — Preludij in Poletje iz opere Porgy in Bess. 18.00 Umetne in narodne pesmi poje moški društva zbor «Angel Besednjak» iz Maribora. 18.40 Samospevi ve ruskih avtorjev poje altistka D. Ročnikova. 19.00-19.30 Zabavna glasba. 20.00 Moliere: Smešne precioze. 21.00 Orkestralne suite.

ZADNJA POROČILA

SEVERNI BODO PREDLOŽILI novo besedilo svojega predloga

Nuckols je izjavil, da „Nam Il ponavlja prejšnje izjave" - Tudi v ostalem so pogajanja malo napredovala

PAN MUN JOM, 12. — Na današnjem plenarnem sestanku predstavništva poveljstva Združenih narodov in kitajskih ter severnokorejski predstavnikov, so severni še nadalje zavračali zahtevo Združenih narodov, da bi se morala vsaka konferenca po premirju omejevati izključno na vojaške plati položaja na Koreji. Severni so izjavili, da bodo predložili izpremenjeno besedilo svojega predloga za konferenco po premirju, katere naj bi se udeležile države, ki so zapletene v korejski spopad. Dodali so, da bodo njihovi zvezni častniki obvestili predstavništvo Združenih narodov, kdaj bodo pripravljeni za nov plenarni sestanek.

Kot znano, bi morala biti konferenca po predlogu severnih 90 dni po sklenitvi vojaškega premirja. Udeleženci konference bi morali po teh priporočilih proučevati poleg korejskega položaja tudi druga azijska vprašanja, ki so v zvezi s Korejo.

Glasnik predstavništva ZN, general Nuckols je izjavil, da mnoge izjave, ki jih je dal danes načelnik severnega predstavništva general Nam Il, niso bile nič drugega kot «ponavljanje prejšnjih izjav». Dodal je, da je bilo značilno, da ni podal nikakega komentarja o vprašanju, ki ga je sprožilo včeraj poveljstvo Združenih narodov glede upravičenosti Kitajske, da se udeleži katere koli politične konference.

Častniki glavnih stanov so danes nadaljevali razpravljanje o četrti točki delovnega sporeda, ki zadeva zamenjavo vojnih ujetnikov, ne da bi dosegli kak znaten napredek. Severni se niso strinjali z nalogami, ki naj bi jih po mnenju poveljstva Združenih narodov izpolnjevala skupna odposlanstva Rdečega križa pri pregledovanju taborišč za vojne ujetnike.

General Nuckols je dejal, da so severni nasprotovali načrtu ZN, ker bi po njihovem mnenju dal povod za razne upravne probleme. V zvezi s tem je izjavil: «Dobili smo vtis, da so komunisti danes mislili na negativno plat, to je na to, da bi odposlanstva Rdečega križa lahko potovala po njihovem zaledju, namesto, da bi mislili na stvarno pomoč, katero bi odposlanstva lahko dajala tudi njihovim vojnim ujetnikom».

V ponedeljek se je v Lizboni začela konferenca načelnikov glavnih stanov 12 atlantskih držav. Na sliki del francoske in italijanske delegacije). (Telefoto)

V Padski nižini je še vedno pod vodo polovica poplavljenega ozemlja

RIM, 12. — Kakor poroča Ansa, je podtajnik v notranjem ministrstvu Brusasca poročal De Gasperiju o napredovanju del v Padski nižini, kjer je poplava občutno poškodovala prometno mrežo, razne objekte, nasipe in jezove. Zaenkrat je bilo doseženo le toliko, da bodo novi nasipi vzdržali normalno naraslost reke.

Ceste in železniške proge so v glavnem popravljene in izročene prometu, medtem ko osuševalna dela niso še dosegla uspeha. Še vedno je namreč pod vodo polovica poplavljenega ozemlja. Da bi osuševalna dela hitreje napredovala, je kmetijski minister povezal v generalni konzorcij vseh 17 doslej obstoječih konzorcijev, namenjenih bonifikaciji v poplavljenih krajih.

NORVEŠKA POLICIJA PRIPRAVLJENA ZA TEŽAK IZPIT

Tekači se bodo naučili norveškega jezika

Argentinski diplomati imajo rajši boks kot bob. Francoska drsalka Du Bief bi rada zmagala. Buttonov trening je napolnil gledalce z občudovanjem

(Naše posebno poročilo)

OSLO, 12. — Včeraj v pozni noči je prispela v Oslo z letalom iz Pariza francoska drsalka Jacqueline Du Bief; z njo je bil tudi čudežni otrok Alain Giletti, 12-letni drsalec, ki je začudil na evropskem prvenstvu na Dunaju vse kritike. Jacqueline Du Bief je izjavila novinarjem, ki so jo obkrožili takoj po pristanku letala, da se hoče maščevati za poraz na evropskem prvenstvu in si zagotoviti olimpijsko trofejo (na evropskem prvenstvu je Francozinja bila premagana od Jeanette Altwegg — Anglija). Na olimpiadi, kjer bo posegla v borbo še močna ameriška konkurenca, bo Jacqueline predvajala mnogo težji program kot na Dunaju. S francosko drsalko je dopotovala tudi mati, ki je dejala, da bo njena hči osvojila prvo mesto v obveznih figurah, v prosti sestavi pa šele od devetega mesta navzdol. Kljub temu pa bi morala Jacqueline Du Bief doseči boljše rezultate, saj je bilo evropsko prvenstvo njen prvi nastop v letošnjem letu.

Z istim letalom je dospel tudi generalni sekretar Združenih narodov Trygve Lie, ki je »službeno« prišel sicer na počitnice, da bi gledal olimpijske igre, vendar v njegovi okolici govorijo, da bo Trygve Lie sodeloval pri pogajanjih v poglavitnih sporih, ki so se pojavili ali pa se še bodo pojavili med zasedanjem.

Tekači se bodo morali učiti šteti po Norveško, ako bodo hoteli razumeti znake za start. Običajne besede «15 sekund, 10 sekund» itd. bodo izgovorili v norveškem jeziku, start pa bodo naznanili s strelom iz pištole ali pa z avtomobilsko hupo.

Norveška policija je pripravljena za najtežjo preizkušnjo. Po vsej verjetnosti tudi na Norveškem še niso doživeli takega prometa, kakršen bo ob priliki skakalnih tekem 24. februarja v Holmenhollenu. Red bo delalo 150 policajev in vojakov s 125 avtomobili.

Danes je argentinski diplomat doživel svoj ognjeni krst v bobu. Njegova pomoč je postala potrebna, ko je skrivnostno izginil četrti mož argentinske posadke. Karlos Saresian je izjavil, da mu bolj ugaja boks, ker se tam lahko brani pred tem, kar mu prihaja nasproti, pri bobu pa to ni mogoče.

V Kongsbergu v centralni Norveški se je danes začelo predolimpijsko tekmovanje, na katerem boda nastopili najboljši skakalci Norveške, Poljske, ZDA in Švice. Kongsberg je domovina tega športa in so tudi skoraj vsi norveški šampioni izšli od tam.

Funkcionarji posameznih držav še vedno kritizirajo, Jean Carte, funkcionar francoskega moštva je izjavil nekemu norveškemu listu, «da bo največji škandal v zgodovini smučanja, ako norveške oblasti ne bodo zaposlile zadostnega števila ljudi za ureditev proge v Norefjellu».

Nič manj strog ni bil kapetan švedske reprezentance Eddie Rinalter: «Kdorkoli vozi po tej progi in pade — je dejal — si bo razbil vrat». Grški športniki, ki so v Oslu, pa so rekli, da je trenutno več snega na Olimpu kot v Norefjellu.

Svetovni prvak v umetnem drsanju Dick Button, ki je najresnejši kandidat za ponovno osvojitev zlate medalje, je privabil danes na stadion Bislett številne gledalce, ki so z občudovanjem strmeli nad njegovimi fantastičnimi figurami. Funkcionarji ameriškega moštva so izjavili, da je njihov šampion v izvrstni formi ter da mu je trening v Garmischu mnogo pomagal. Po olimpiadi bo Button nastopil na svetovnem prvenstvu v Parizu, nato bo odpotoval na ekshibicijska tekmovanja na Japonsko, končno pa se bo udeležil še ameriškega prvenstva v Koloradu. Po končanih športni sezoni se bo Button vrnil na univerzo Harvard, kjer bo nadaljeval prekinjene študije. Med bivanjem v Nemčiji je Button pripravljal svojo doktorsko tezo pod naslovom «Schumanov načrt, primer mednarodnega socializma».

ILMO KURKI - SUONIO

NA ŠAHOUSKEM KONJIČKU PO KRASU

FRANCE MAGAJNA

Tako je bilo torej: Škocijanci so Turke prevarili, tako da so sedaj tudi turške litanije drugačne - Kdo so Stenarji in zakaj so fogelni, ki so v Trstu na Senenem placu tržaške štalirje varali in jim kalcijev karbonat prodajali - O lastnostih kraškega terana štev. 7, ki rase v Gorenjah in zaradi katerega mora mežnar že ob treh zjutraj zvoniti - «Poveria» in «Sirie» - Sežana, sežanski ponos, Milče Grazioli, «ši», in črni mački - Kongregacija pujskov, krav, ljudi in žensk

9.

Poskrili so se v jami in kazali Turkom figo v žepu. Nekoč so naredih posebno burko. Čez Okroglico so napeli srobotove vrvi in so nanosili nanje dračja in suhe trave in listja in videti je bilo, da je tu prav lepa dvorana za ljudsko rajanje. Lažnivi škocijanski vohuni so utrujenim Turkom namignili, da je v tisti «dvorani» skrita velika množina zlatih umetnin, diamantov in biserov. Saj še danes vsi vemo, da so kraški tlačani pred sto in sto leti bili polni draguljev! Lahkoverni turški pesjani — kdor bo prej, bo prej — so vdrli v «dvorano» in iskali po zepih lopate in motike, da bi z njimi dragocenosti izkopali. Takrat, ko je bloi Turkov že sto in sto v Okroglici, so zvijačni Škocijanci prerezali srobotove vrvi s kosirji in turški rokomavharji so zgrmeli v prepad. Prav se jim je zgodilo, pa naj bi bili ostali doma!

Ta bridki dan je v turškem koledarju zaznamovan z rdečim križcem. In še dandanes, ko molijo Turki litanije z blagoslovom, rečejo na koncu: «Cuvaj nas Allah sračjega gnezda!» Turški poveljnik, ki je drugi dan ves obupan potoval domov sam, je dal Okroglici ime «Sračje gnezdo».

V najbližnji okolici Škocijanske jame je pol ducata vasic, v katerih bivajo ljubeznivi ljudje. Pravimo jim «Stenarji», ker bivajo na «stenah» ali skalovju. Nimajo mnogo njiv in zato se pečajo s trgovino, da le ostanejo gospodarsko živi. In kakšni trgovci so vam Stenarji, ljubi moji! Resničen je star pregovor, ki pravi: «Sto kristjanov za enega juda, sto judov za enega Armenca in sto Armencev za enega Stenarja!» Stenarji so tiči ali «fogelni» kot so jim včasih rekli. Nabirali so seno po deželi in se tožili, da so pogorelci in da so njihove kravice tako lačne, da bi jim nekdo lahko zadaj na cevko zapiskal. Pa so tisto seno, postopači, pozneje naložili na vozove in odpeljali v Trst. In so v to seno skrivoma nakladali tudi številne stote kalcijevega karbonata, ki mu tu pravimo kamenje, da je le bil voz pozneje na senenem placu» v Trstu nekoliko težji. Tržaški «štalirji» so seno kupili in so šli pozneje v bližnjo gostilno na jetrca, prirejena po beneškem načinu, Stenarji so pa med tem razložili vozove in odnašali kamenje v kot dvorišča. Malce so prej mešetarjem natrli dlani z bakšišem in vse je šlo gladko naprej. V zadnjih sto letih so očetje tržaške občine zgradili nekaj novih pristaniških pomolov iz samega stenarskega kalcijevega karbonata.

Od Stenarjev preskoči konjiček Divačo in se usidra v Gorenjah. Tipična kraška vasica. Tu že rase vinska trta in se prideluje kraški teran številka sedem. Dober, zdravilen teran, posebno zdravilen za hudobne otroke! Kadar so neposlušni in le preveč razbojniški, vzroji oče: «Če ne bo miru, bom prinesel terana!» Mahoma so otroci tihi in pohlevni ko miške.

Kadar se ojunači Gorenjčan in sklene, da bo spil liter svojega terana, pokliče v hišo troje vaških stražnikov z nasajenimi bajoneti. Ko ga privežejo k hrastovi mizi, mu začne tisti, ki je najbolj trdosrčen, vlivati vino v usta, ostala dva pa med tem časom odganjata sočutne vaščane, da bi nasilno ne vdrli v hišo in osvobodili nesrečnika.

Ko Gorenjčanom močno zarodijo trte, dobi vaški mežnar ukaz, da mora vsako zimsko noč ob treh zjutraj pozvoniti. Glas zvona predrami pivce, da se v postelji obrnejo na drugo plat. Ko bi se ne obrnil, bi jim teran proti jutru pregrizel rebra na tisti strani in bi pobegnil znova v klet.

Se druge vasi so od Gorenj proti Sežani. Nobena ni bogata. Povir je za naše pojme dokaj velika naselbina, pa je, kot se mi zdi, ubožna, saj so ji celo Lahi dali ime «Poveria». Se bolj betežno ime so Kalabreži zapisali na desko sosednjih Žirij — «Sirie» so jim rekli! Lepo vas prosim, ne ponavljajte tega imena, če so dostojni ljudje v bližini.

Se en skok in smo v Sežani. To je metropola srednjega Krasa in zato vrlo važna. Odlikuje se po tem, da ima hiše zidane ob obeh straneh ceste in da so skoro v vsaki hiši ljudje. Sežanci so ponosni sami nase in bi radi vse druge utopili v žlici vode. To pa ne gre kar tako. Tudi jaz sem že poskušal utopiti v žlici vode tiste, ki jih mrzim, pa se mi ni posrečilo. Moj prijatelj Frcko se je kar cel teden trudil, da bi v žlici vode utopil svojo taščo, pa se je, ubožec, od mokrote sam prehladil in zdaj krvavo potrebuje nagrobnega spomenika iz sežanskega marmorja. Sežana je kraj, kjer se morje poljublja z Alpami. Za hribovce je v Sežani restavracija Trst z ostrigami in vsemi drugimi pomorskimi pritiklinami. Kdorkoli pa želi višin in planinskega življenja, naj gre v restavracijo Triglav. Obojim bo ugodeno, ker v obeh lokalih bo dobil vampe za večerjo.

Sežana je stečna mnogih narodov. Bili so v njej že Francozi in drugi divji narodi. V dobi fašizma, ki je bil višek moderne kulture, je tukaj vladal gospod Milče Grazioli in je Sežance tako temeljito poitalijančil, da jih je še zdaj mnogo, ki znajo reči «ši» z naglasom na prvem zlogu. Po Grazioljevi dobi so v Sežani vladali nekaj časa člani angleške divizije «Crnih mačkov» (Black Cats) in so prirejali iz ljubezni do sežanskih deklet čestokrat koncerte mačje godbe. Ko so Crni mački odšli, so začele sežanske miške plesati še bolj kot prej.

Sežana uživa poseben sloves zavoljo svojih dalеč na okoli poznanih sejmov. Sejem je poseben prirodni pojav in je kemično sestavljen iz nekake ogromne kongregacije krav, pujskov, ljudi in žensk. Pravijo, da je v naravi človeka kakor trakulja grd prirojen greh, ki ga sili, da govori o svojem bližnjem raje slabo kot dobro. Na sejmu pa ni tega, na sejmu pridejo na dan samo plemeniti nagibi in se slišijo, poleg kletvic in primodušanja, same dobre besede.

Poslušajte tistole mamico, kako neseblično hvali pujske, ki jih ima v zaboju pred seboj! Tako so pridni in poslušni! Prav nič niso izbirčni v jedi, vseeno jim je, če jim daste detelje ali kopriv! In njihova sorta je taka, da je nima boljše niti angleški kralj. Njihov stric, ki smo ga lani zaklali, je imel nad dva stota, in to težo je naredil, ne da bi kdaj jedel! Tile pujski — vsak se mora razveseliti, če jih le pogleda. Zmeraj zdravi kot iskra. Pa ko bi videli njihovo mater! Krotka kot jagnjiček, zmeraj dobre volje, ko bo prišla njena zadnja ura, bo sama pritekla h koritu in se bo vlegla nanj in bo s prvo nogo pokazala mesarju, kam naj zabode nož. Samo govoriti ji manjka, tako je pametna, in le bi mogla govoriti, bi znala tudi nemško!

Take tople in plemenite besede boste čuli pri vsakem zaboju.

Ko pa krenete med govedorejce, boste videli prav tako ali pa še večjo plemenitost. Ubogi liski je morda gospodar doma kdaj rekel «sakramenska škatla», pa to je rekel le na štiri oči, ko ni bilo prič. Na sejmu jo pa ljubkuje bolj, kot je ljubkoval svoje dekle, ko je bil še mlad. Liska se ne more dovolj načuditi. Ima vime s par suhimi seski, veliko kot srednja pomaranča, pa vendar daje dnevno dvanajst litrov mleka! «In to pri tej ki mizerni krmi. Ako bi prišla v dobro stalo, bi dajala dvakrat več!» In da bo tretjev bolj držala, se potolče s pestjo po kolenu in pravi:

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BAHIC. — Odg. urednik STANISLAV HENKO — UREDNIŠTVO ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA ULICA SV FRANCISKA Št. 20. — Telefonska št. 73-33 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel 11-32 Koper, Ul Battisti 30/a-I Tel 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. — Poštni tekoči račun za STO - ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 20-09 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. TRST.